

Zelfevaluatie en visitatieverslag

Daltonbasisschool Waterland
Den Haag

Visitatiedatum: 29 januari 2024

VERANTWOORDELIJKHEID

SAMENWERKING

EFFECTIVITEIT

ZELFSTANDIGHEID

REFLECTIE

Inhoud

Algemene gegevens.....	4
1 Zelfreflectie	5
1.0 Aanbevelingen vorige visitatie	5
Aanbevelingen vanuit vorige visitatie	5
Algemene beschrijving, aan de slag met de aanbevelingen	5
Procesbeschrijving en resultaat van aanbeveling 1	6
Procesbeschrijving en resultaat van aanbeveling 2:.....	7
Procesbeschrijving en resultaat van de tip:.....	11
Reactie visitatieteam	13
1. Daltonkernwaarden uitgewerkt, algemene toelichting.....	14
1.1 Vrijheid in gebondenheid / verantwoordelijkheid en vertrouwen.....	15
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	15
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	19
Wat zijn de ontwikkelpunten?	19
Reactie visitatieteam	20
1.2 Zelfstandigheid	22
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	22
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	24
Wat zijn de ontwikkelpunten?	25
Reactie visitatieteam	25
1.3 Samenwerking	27
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	27
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	30
Wat zijn de ontwikkelpunten?	30
Reactie visitatieteam	31
1.4 Reflectie.....	32
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	32
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	33
Wat zijn de ontwikkelpunten?	34
Reactie visitatieteam	35
1.5 Effectiviteit / doelmatigheid.....	36
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	36
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	37
Wat zijn de ontwikkelpunten?	38
Reactie visitatieteam	38

1.6 Borging als voorwaarde	40
Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces).....	40
Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?	41
Wat zijn de ontwikkelpunten?	41
Reactie visitatieteam	41
2 Ontwikkelvermogen.....	42
Parels van daltonbasisschool Waterland	42
Ontwikkel- en onderzoeksvragen van daltonbasisschool Waterland	42
Onze verwachting van de uitslag van de visitatie	42
Waar staat onze school bij de volgende visitatie?	42
Reactie visitatieteam	42
3. Gedeeld eigenaarschap	44
Gesprekken met.....	44
Leerlingen van onze leerlingenraad	44
Medewerkers.....	45
Schoolleiding en daltoncoördinator(en)	45
Bestuurder(s)	45
Beoordeling	46
Waardering	46
Advies aan het bestuur van de NDV	46
Aanbevelingen	47
Slotopmerking visitatieteam	47
Slotopmerking school	48
Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien	48
Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen	49

Visitatie vanuit de Nederlandse Dalton Vereniging

Zelfevaluatie & visitatieverslag

Algemene gegevens:

Naam school/kindcentrum	Daltonbasisschool Waterland
Adres	Eendenplein 1
Postcode en plaats	2492NZ Den Haag
E-mailadres school/kindcentrum	directie@obswaterland.nl
Telefoonnummer school/kindcentrum	0703278335
Bestuurder(s)	De Haagse scholen
Leidinggevende school/kindcentrum	Wendy Sark
Daltoncoördinator(en)	Wendelien Romijn
Aantal groepen	9 groepen (1/2A, 1/2B, 3, 4, 5, 6, 7A, 7B, 8)
Aantal kinderen	+ 220 leerlingen
Aantal leraren/pedagogisch medewerkers	-17 teamleden voor de klas - 4 teamleden ambuland (directeur, IB, daltoncoördinator, gymleerkracht)
In bezit van daltoncertificaat	15
Bezig met daltoncursus	6 teamleden moeten nog starten met de opleiding
Nevenvestigingen	Nvt (Onze school heeft twee gebouwen die tegenover elkaar liggen, Eendenplein 1 en 4)
Stand van zaken inspectie	Basistoezicht
Visitatievoorzitter	
Lid 1.	
Datum visitatie	29 januari 2024
Soort visitatie	Licentie verlenging
(besluit vorige visitatie)	Licentie verlenging

1 Zelfreflectie

1.0 Aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen vanuit vorige visitatie

Op 14 april 2016 hebben wij bezoek gekregen van een visitatiecommissie van de Nederlandse dalton vereniging. De aanbevelingen die wij vanuit deze visitatie hebben gekregen zijn:

Aanbeveling 1:

Maak de stap van leerkracht naar leerling gestuurd onderwijs waarin meer ruimte wordt geboden voor leerling gestuurd eigen werk en talentontwikkeling.

Aanbeveling 2:

Bouw meer structuur en diepgang in de reflectie op jullie school om het eigenaarschap van de leerlingen op hun leerproces te vergroten.

Tip:

Ga nog meer samenwerken met en leren elkaar om doorgaande lijn in school te versterken en jullie onderwijs te verbeteren.

Algemene beschrijving, aan de slag met de aanbevelingen

Sinds het bezoek van de visitatiecommissie in april 2016 heeft er in maart 2018 en april 2023 een directiewisseling plaatsgevonden en is er in augustus 2020 een nieuwe daltoncoördinator aangesteld. De acties beschreven in het visitatieverslag van april 2016 zijn geformuleerd na de visitatie door de toenmalige directie en daltoncoördinatoren. Na de directiewisselingen en wisseling van daltoncoördinator zijn de aanbevelingen anders opgepakt. Daarnaast hebben wij ook te maken gehad met de Coronamaatregelen waardoor bepaalde ontwikkelingen niet gemakkelijk te realiseren waren. We geven in dit verslag met name het ontwikkelproces weer van de afgelopen vier jaar omdat in deze periode de meeste ontwikkelingen zijn doorgevoerd die van belang zijn voor de school waar wij nu voor staan.

Naast de directie wisseling zijn wij als team ook meer gaan samenwerken volgens de aanpak van Stichting Leerkracht. Dit is een professionele verbeter cultuur. (<http://www.stichting-leerkracht.nl>) In dit visitatieverslag zullen hier regelmatig verwijzingen naar zijn. Voorafgaand aan het verslag geven we graag een korte toelichting. We bepalen samen met het team de verbeter thema's waar we het komende schooljaar aan willen werken. Collega's verbinden zich aan zo'n thema en bereiden dit met elkaar voor. Tijdens werksessies bespreken de collega's de doelen die horen bij het thema en noteren op het verbeterbord de bijbehorende acties. In dit visitatieverslag lees je bij de uitwerking van de tip meer over de aanpak van stichting Leerkracht.

Het team van Waterland heeft de daltonontwikkeling van de school en de aanbevelingen en tip op verschillende punten ter hand genomen. Op onze laatste studiedag in september 2023 hebben we dit visitatieverslag samen met het team voorbereid. Hierbij heeft het team

gekeken naar de daltonkernwaarden en hoe deze bij ons op school een plek hebben gekregen. Ze hebben gekeken naar wat goed gaat en wat nog aandacht nodig heeft. Hierbij hebben ze de gedachtenwolken ook gebruikt. Daarnaast heeft het team tijdens een studiedag in juni 2023 zelf voor gekozen om dit schooljaar met thema 1 doelen op te stellen die horen bij de voorbereiding op onze visitatie.

Procesbeschrijving en resultaat van aanbeveling 1:

In aanbeveling 1 schrijft de toenmalige daltonvisiteur: Maak de stap van leerkracht naar leerling gestuurd onderwijs. Wij denken dat hier sprake zou moeten zijn van een belangrijke tussenstap namelijk, gedeelde sturing. Zoals op pagina 142/143 van het boek dalton: LEF te lezen is: "Uiteraard gaat het daarbij om Shared control, om acties van de leraar en van het kind om het onderwijs passend te maken'. Als we Parkhursts gedachtengoed in een zin zouden samenvatten, dan gaat het haar om het kind een stem te geven in zijn eigen ontwikkeling. (Berends, 2011)

Eigenaarschap bij kleuters

De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet in het vergroten van eigenaarschap bij onze kleutergroepen. De kleutergroepen werkten vanuit een thema wat vooral door de leerkracht werd bedacht en vormgegeven. Bij het vormgeven van het thema en de thema hoek hebben we een grote stap gezet van Leerkracht gestuurd onderwijs naar gedeelde sturing. Het thema wordt in de klas op een pakkende manier geopend om de leerlingen op te warmen voor het thema. Na de opening krijgen de leerlingen een praatkaartje mee naar huis. Vervolgens bepalen de leerlingen zelf, met behulp verschillende materialen die ze zelf verzameld hebben, welke richting en bijbehorende invulling ze hieraan gaan geven. De leerlingen bedenken ook welke thema hoek er moet komen en richten deze ook gedeeltelijk zelf in. Op deze manier heeft het eigenaarschap bij onze jongste leerlingen een mooie plek binnen ons onderwijs.

Er is een artikel geschreven over onze manier van werken waarbij de leerlingen zelf invulling geven aan een thema: [Artikel zelf invulling aan thema:\(faqta.nl\)](#)

[Filmp: In de klas bij Juf Monique \(faqta.nl\)](#)

Het eigen werk op talent en op hiaat, het eigen weggetje en oefenweggetje

Het eigen werk, zoals dit in de periode van de laatste visitatie was vormgegeven, had geen doel waardoor de leerlingen zich geen eigenaar voelde. Ze zagen het meer als tijd om te spelen met spelletjes uit de keuzekasten, na het afronden van de weekplanning. De keuzekasten verdwenen steeds meer uit de klassen en er was geen doorgaande lijn meer in de aanpak van het eigen werk. Er waren wel veel proeftuintjes op het gebied van eigen werk, dit was mooi om te zien. Het was dus van groot belang dat we voor het eigen werk samen met het team een duidelijk aanpak zouden ontwikkelen in doorgaande lijn. Tijdens de studiedag in juli 2021 hebben de teamleden gekozen om in schooljaar 2021-2022 in thema 4 te werken aan het eigen werk op Waterland.

In samenwerking met de collega's die verantwoordelijk waren voor het thema eigen werk zijn we aan de slag gegaan. Tijdens de studiedag in februari 2022 hebben we de leerkrachten eerst geprobeerd te inspireren en hebben we ze achtergrond informatie gegeven over eigenaarschap en de taak. Voor inspiratie zijn we naar een daltonschool in Rotterdam

gegaan. Voor theoretische achtergrond informatie hebben we gebruik gemaakt van het boek: Dalton: LEF. Ook hebben we collega's die net de module over "de taak" hadden afgerond bij de daltonopleiding gevraagd een workshop te geven. Na deze studiedag merkten we veel passie en enthousiasme vanuit het team.

Vervolgens was het thema op ons jaarbord in mei 2022: het vormgeven van eigen werk op talent. Tijdens verschillende werksessies, waarbij bouwen onderling veel hebben samengewerkt, is het eigen weggetje formulier bedacht en uitgewerkt. Hierbij is er steeds vanuit de daltonkernwaarden gekeken naar het ontwerp. De collega's hebben veel overlegd en samengewerkt om de inhoud, layout en werkwijze te bepalen, maar ook te zorgen voor een duidelijke doorgaande lijn voor groep 2 t/m groep 8. Voor de inhoud hebben we gekeken naar onze werkwijze van stichting Leerkracht met daarbij het stellen van een doel en bijbehorende acties. Voor de Lay-out hebben we geprobeerd water te verwerken in het formulier. Vanuit de daltonkernwaarde reflectie staan er reflectievragen op de achterkant van het formulier. Bij het formulier van de bovenbouw zijn er ook succescriteria toegevoegd zodat de leerlingen weten aan welke criteria het moet voldoen.

Daarnaast hebben we een werksessie over coaching georganiseerd. Hier was behoefte aan vanuit het team. Hoe voer je nu goede coach gesprekken met de leerlingen over het eigen weggetje waarbij de leerlingen zich eigenaar blijven voelen. Het gaat er hierbij om dat de leerlingen met een idee komen en jij als leerkracht in gesprek gaat met de leerling om ervoor te zorgen dat er een doel met bijbehorende acties wordt geformuleerd wat haalbaar is.

Nadat we ervaringen konden opdoen met het werken met het eigen werk op talent zijn we ook aan de slag gegaan met eigen werk op hiaat. In het najaar van 2022 zijn de collega's tijdens verschillende werksessies aan de slag gegaan om samen het oefenweggetje te ontwikkelen. De ervaringen met het eigen weggetje formulier waren zo positief dat de meeste onderdelen werden overgenomen. Tussen de leerkrachten van groep 4 t/m 8 werden afspraken gemaakt. Leerlingen vanaf groep 4 gebruiken het oefenweggetje om te werken aan onderwijsdoelen waar ze nog moeite mee hebben.

De afspraken voor het eigen weggetje en het oefen weggetje zijn verwerkt in de kwaliteitskaart: Eigen werk

Het werken met het eigen weggetje is een groot succes! De leerlingen zijn zeer betrokken en gedreven bij het maken van het eigen werk. De mooiste ideeën en plannen zijn voorbij gekomen. Hierover kun je meer lezen in het artikel in Daltonvisie: [DaltonVisie11-4.pdf \(obswaterland.nl\)](#)

Procesbeschrijving en resultaat van aanbeveling 2:

Om meer structuur en diepgang in de reflectie bij ons op school in te bouwen zijn we met verschillende reflectiemiddelen (portfolio, reflectiedobbelsteen, bord in de klas) aan de slag gegaan. We hebben gezien dat hierdoor het eigenaarschap van de leerlingen op hun leerproces is toegenomen.

Reflectiedobbelsteen en reflectiepot met kaartjes

In Februari 2022 hebben we de reflectiedobbelsteen geïntroduceerd. De leerlingen vullen bij hun trotswerkjes een reflectieformulier in waarbij de reflectiedobbelsteen ook ingezet wordt.

De reflectievragen in de reflectiedobbelsteen kun je regelmatig aanpassen aan actuele situaties. Hierdoor is de reflectievraag steeds anders waardoor het reflecteren op trotswerk dynamisch is.

Later hebben we de reflectiepot met reflectiekaartjes ingezet om meer te reflecteren op de daltonkernwaarden. Daarnaast zijn we de reflectiedobbelsteen en reflectiepot met reflectiekaartjes schoolbreed gaan inzetten om gedurende de dag op verschillende momenten met de leerlingen te kunnen reflecteren op een doel, de les of het proces. Doordat deze middelen duidelijk zichtbaar zijn binnen de klas wordt het reflecteren ook regelmatig gedaan. De leerlingen zien de dobbelsteen en vragen zelf ook om een reflectiemoment aan de leerkracht.

Aanpassingen portfolio

Een aantal jaar geleden zijn we gestart met het werken met het portfolio. In het portfolio zat trotswerk en het rapport. De leerlingen voelden zich weinig eigenaar van het portfolio en het portfolio was ook geen onderdeel van onze gesprekkencyclus.

Vanuit het gevoel van eigenaarschap voor de ontwikkeling van de leerling wilden we het portfolio aanpakken. Aan het begin van schooljaar 2021/2022 zijn we met een groep collega's gaan nadenken over een nieuwe inhoud van het portfolio. We zijn aan het begin van het schooljaar van start gegaan met elkaar met het verzamelen van ideeën en deze te delen via een Padlet. Hierdoor hebben we met elkaar de inhoud en indeling meer betekenis gegeven en mooie, nieuwe formulieren ontwikkeld voor in ons portfolio. De indeling is nu als volgt: Dit ben ik, Dit deel ik, Dit leer ik en Dit kan ik.

We leren onze leerlingen aan het begin van het schooljaar nog beter kennen d.m.v. het "Dit ben ik" formulier. Tijdens het eerste portfoliogesprek kan de leerling naar aanleiding van dit formulier meer vertellen over zichzelf en het welbevinden in de groep.

Bij het onderdeel "Dit deel ik" laten de leerlingen zien waar ze trots op zijn. Iedere groep heeft een trotsmuur die het gehele schooljaar door gevuld kan worden met werk waar de leerlingen trots op zijn. We proberen hierbij de leerlingen niet alleen te laten kijken naar het eindproduct maar juist ook of ze trots zijn op het proces ernaartoe. Wanneer er een portfolio gesprek aan komt kiest de leerling één of twee trotswerkjes van de trotsmuur welke in het portfolio gaan. Bij dit trotswerkje vullen ze het "Dit deel ik" formulier in. Dit (reflectie)formulier voor bij het trotswerk is nu uitgebreider waarbij er meer ruimte is voor verschillende reflectievragen door de inzet van de reflectiedobbelsteen.

Bij "Dit Leer ik" geeft de leerling aan, aan welke leerdoelen de afgelopen periode is gewerkt. Hier vindt je het eigen weggetje, het oefen weggetje en de leerling doelenkaart voor rekenen. Later beschrijven we de leerlingdoelenkaart rekenen uitgebreider. Leerlingen werken met de leerlingdoelenkaart rekenen, het inschrijven op instructie en het oefenweggetje in een cyclus. Deze onderdelen zijn in elkaar verweven. Dit maakt het voor de leerlingen ook makkelijk om tijdens het portfoliogesprek te vertellen waarom ze aan bepaalde leerdoelen hebben gewerkt en wat ze hiermee hebben gedaan. Daarnaast reflecteren ze bij dit onderdeel ook op de daltonkernwaarden met behulp van de formulieren reflectie op dalton. Twee tot drie keer per jaar reflecteren de leerlingen van groep 2 t/m groep 8 via een formulier op de daltonkernwaarden. Ze kijken hierbij naar verschillende vaardigheden die passen bij de daltonkernwaarden en geven zelf aan hoe zij

vinden dat deze vaardigheden gaan. Doordat deze vaardigheden ook als daltondoelen op het bord in de klas worden aangeboden, hebben deze formulieren meer betekenis gekregen voor de leerlingen. (Lees hier meer over bij: Reflecteren op daltondoelen op bord in de klas en acties op weekplanning)

Het laatste onderdeel van het portfolio is "Dit kan ik". Hierin zijn de rapporten en Cito uitslagen twee keer per jaar te vinden.

Het is goed om te zien dat de leerlingen meer eigenaar zijn van de inhoud van het portfolio. Het portfolio is nu "hun" map en het portfolio heeft meer een vaste plek binnen ons onderwijs gekregen.

De afspraken over ons portfolio zijn verwerkt in de kwaliteitskaart: portfolio.

Leerling doelen kaart rekenen

De rekenmethode was hard aan vervanging toe en daarnaast was er ook een grote wens om leerlingen meer te laten reflecteren op hun leerdoelen zodat ze meer eigenaar zouden worden van hun leerproces. De eerste stap was de keuze voor een nieuwe rekenmethode waarbij we ook duidelijk hebben gekeken hoe deze het mooist zou passen bij ons daltononderwijs. In maart 2021 hebben we de keuze gemaakt voor de rekenmethode WIG5. In die periode was thema 5 van dat schooljaar ook gekozen om te werken aan een leerlingdoelenkaart rekenen. Tijdens diverse werksessies hebben de leerkrachten de doelen die vanuit de rekenmethode waren opgesteld aangepast naar ik-doelen. De leerkrachten hadden er op dat moment voor gekozen om de ik-doelen per rekendomein, per half jaar te verdelen. In schooljaar 2021-2022 zijn we naast het invoeren van de nieuwe rekenmethode ook direct gestart met de leerlingen doelenkaarten voor rekenen in de groepen 5 t/m 8.

De leerkrachten en de rekencoördinator kwamen er al snel achter, door gesprekken met de leerlingen, dat de verdeling van de ik-doelen in rekendomeinen per halfjaar teveel zoekwerk voor de leerlingen opleverden. De rekencoördinator heeft toen alle leerlingdoelenkaarten rekenen omgebouwd zodat de ik-doelen per blok vindbaar waren voor de leerlingen. In schooljaar 2022-2023 zijn de leerlingen met deze nieuwe indeling gaan werken. Ook de leerlingen van groep 4 hebben in dat schooljaar een leerlingdoelenkaart rekenen gekregen.

Op dit moment werken de leerlingen van groep 4 t/m 8 met een leerlingdoelenkaart rekenen. De leerling reflecteert regelmatig op de voortgang van het rekendoel door te reflecteren op het leerdoel aan het einde van de les, of door te kijken hoe het "testje" is gegaan of door te kijken naar het onderdeel "voortgang" op hun chromebook. Wanneer een leerdoel nog niet behaald is kan de leerling dit aangeven op het aangeboden en gevraagd bord (groep 4, 5, 6) of zich inschrijven op instructie (groep 7 en 8). Ook kan de leerling voor dit leerdoel een oefenweggetje opstarten waarbij de leerling een plan maakt om een aantal weken achter elkaar extra te oefenen met het leerdoel. Tijdens het portfoliogesprek bespreekt de leerling zijn voortgang van de leerlingdoelenkaart en wat hij de afgelopen periode heeft gedaan om de leerdoelen te bereiken met de leerkracht en zijn ouders.

Inschrijven op instructie

Tijdens de studiedag "dalton de hele dag" in maart 2023 hebben onze leerkrachten een bezoek gebracht aan diverse dalton scholen. De bovenbouw leerkrachten hebben een

bezoek gebracht aan het dalton college in Voorburg. Zij hebben daar inspiratie opgedaan over het werken met leerdoelen en de daltonagenda. Naar aanleiding van deze bevindingen zijn onze collega's van de bovenbouw in de middag bij elkaar gekomen om afspraken te maken over het kwartierenrooster en het inschrijven op instructie.

Op dat zelfde moment waren onze leerkrachten van groep 4 en 5 bezig met de afronding van hun opleiding tot daltonleerkracht. Zij hadden een proeftuintje opgezet met het "aangeboden en gevraagd" bord. Leerlingen reflecteren op hun eigen vaardigheden met betrekking tot leerdoelen voor rekenen of spelling. Op dit bord kunnen de leerlingen aangeven waar nog extra uitleg voor gevraagd wordt of waarover extra uitleg gegeven kan worden. Halverwege groep 6 gaan we starten met het inschrijven op instructie. Leerlingen kunnen zich inschrijven voor een instructie gericht op blokdoelen. In een week zijn er vaste momenten waar aandacht wordt besteed aan taal, reken, spelling en overige doelen. Er wordt met de leerlingen gereflecteerd op het inschrijven voor instructies. Er vinden coachgesprekken plaats met leerlingen die zich niet inschrijven of zich voor te veel instructies inschrijven.

De afspraken over inschrijven op instructie zijn verwerkt in de kwaliteitskaart: inschrijven op instructie.

Reflecteren op daltondoelen op bord in de klas en acties op weekplanning

Het reflecteren op de weekplanning en het werken met de Ik-doelen vanuit de daltonkernwaarden werd niet of nauwelijks door de leerlingen gedaan. Daarnaast moest de leerlijn daltonvaardigheden een duidelijke plek krijgen binnen ons onderwijs. Het is belangrijk wanneer je bepaalde vaardigheden van onze leerlingen verwacht, deze vaardigheden aan te leren in een doorgaande lijn en regelmatig op deze vaardigheden te reflecteren.

Tijdens ons schoolcoach overleg werd ook het gebruik van het bord in de klas besproken en tijdens dit overleg is het volgende idee ontstaan: We verdelen de daltonkernwaarden over het schooljaar en we werken met de gehele school per periode aan de daltonvaardigheden horende bij deze daltonkernwaarde.

Op het bord in de klas staat een daltondoel, bedacht door de groep, horende bij de daltonkernwaarde waar we op dat moment schoolbreed aan werken. Hierbij houden de leerkrachten de bijbehorende leerlijn in de gaten. Vervolgens koppelen we dit daltondoel op het bord in de klas aan de weekplanning. De leerlingen schrijven (vanaf groep 4) een persoonlijke actie op hun weekplanning horende bij het doel op het bord in de klas. Wat gaat de leerling deze week zelf doen om het daltondoel te bereiken. Op deze manier koppelen we de doelen en acties op het bord in de klas aan de doelen en acties op de weekplanning. Hierdoor krijgen beide doelen meer betekenis en aandacht gedurende de week.

Aan het einde van de week reflecteert de leerling op de uitvoering van de actie en bedenkt wat het volgende week kan doen om het daltondoel te bereiken. Ook tijdens de bordsessie wordt er op de voortgang van het daltondoel gereflecteerd en wordt de voortgang van het doel gemeten.

Daarnaast reflecteren de leerlingen op de weekplanning hoe de samenwerking met het maatje is gegaan. Het reflecteren op het samenwerken met het maatje heeft meer betekenis gekregen doordat de leerlingen leren wat samenwerken is en op welke manieren je kunt samenwerken.

We zetten het bord in de klas in om de kernwaarden van dalton een vaste plek binnen ons onderwijs te geven. Er is op dit moment een leerlijn voor de daltonvaardigheden reflectie, zelfstandigheid en samenwerken. Deze zijn te vinden in de kwaliteitskaarten bibliotheek bij de kwaliteitskaart bord in de klas.

Deze afspraken zijn verwerkt in de kwaliteitskaart: bord in de klas.

Deze afspraken zijn verwerkt in de kwaliteitskaart: weekplanning.

Procesbeschrijving en resultaat van de tip:

Samenwerken volgens de aanpak van Stichting Leerkracht

In maart 2020 gingen onze leerkrachten op scholenbezoek tijdens een daltonstudiedag. Een groep leerkrachten ging die ochtend op bezoek bij de Klimophoeve en zag hoe zij werkten met de aanpak van Stichting Leerkracht. Er waren zoveel onderdelen van deze aanpak die prachtig aansluiten bij de daltonkernwaarden. In de middag werden er presentaties gegeven door de diverse teamleden over wat zij hadden gezien tijdens het scholenbezoek en de aanpak van Stichting Leerkracht werd met het team gedeeld. Op dat zelfde moment was onze directie in gesprek over de aanpak van Stichting Leerkracht en of deze zou passen bij onze school. Omdat er vanuit het team ook veel enthousiaste reacties waren is de directie gaan onderzoeken of de collega's open stonden voor het werken volgens deze aanpak. Het resultaat was positief.

In schooljaar 2020-2021 is gestart met het werken volgens de aanpak van Stichting Leerkracht. Deze manier van werken heeft ervoor gezorgd dat ons team samen meer verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van onze school en veel meer is gaan samenwerken om het onderwijs voor onze leerlingen te verbeteren.

Stichting Leerkracht sluit prachtig aan bij het werken met een team vanuit de daltonprincipes. *“De grondgedachte achter de werkwijze van Stichting leerKRACHT is om een cultuur te creëren van ‘elke dag samen een beetje beter’ te worden. Hierin werken leraren en schoolleiding intensief samen om het onderwijs op school naar eigen inzicht te verbeteren. Het initiatief ligt bij het team en de schoolleiding, de inhoud van verbeteringen worden niet voorgeschreven. Leraren leren van elkaar en innoveren samen het onderwijs.”* (artikel uit Daltonvisie: Samenwerken in teamverband)

Nadat het team positief had gereageerd op Stichting Leerkracht stond onze eerste studiedag in juli 2020 direct in het teken van deze aanpak. Samen met de teamleden bepaalden we die dag met behulp van een inspiratie verhaal en opgehaalde data onze eerste 5 thema's voor het volgende schooljaar. Daarnaast werd er een schoolcoach team samengesteld van leerkrachten die interesse hadden in deze rol. Het schoolcoachteam en de directie kregen intensieve begeleiding van een expertcoach van Stichting Leerkracht. Tijdens deze begeleiding kregen we uitleg over hoe een verbetercultuur werkt, het werken met de verbeterborden in teams, doelen stellen en de instrumenten van Stichting Leerkracht.

Na de herfstvakantie van 2020 werd er een start gemaakt met het houden van korte bordessies en lange bordsessies. Ons team werd opgesplitst in een dinsdag en een donderdag bordgroep en aan iedere bordgroep werden twee schoolcoaches gekoppeld. Tijdens de korte bordsessie van een kwartier bespraken we, naast een checkin en

successen, de doelen en voortgang van bijbehorende acties. Tijdens de lange bordsessies kwamen de verschillende instrumenten van stichting Leerkracht (zoals lesbezoek en feedback, bord in de klas en gezamenlijk ontwerp) aan de orde. De leerkrachten zaten op dat moment bouwdoorbroken bij elkaar in een bordteam (dinsdag en donderdag). Dit was heel belangrijk om de verbinding en samenwerking binnen ons team te verbeteren.

Tijdens deze periode hadden we redelijk wat beperkingen vanwege de Corona maatregelen. Toch is het ons gelukt om toen al onze eerste leerlingarena te verzorgen, bordsessies werden online gehouden en er werd ook al met het bord in de klas gewerkt. In die periode hebben we de gehele aanpak van Stichting Leerkracht geïmplementeerd en heeft het team veel ervaring op kunnen doen met deze verbetercultuur. Er werden regelmatig retrospectives georganiseerd om te reflecteren op het proces en onze werkwijze. Vanuit deze retrospectives was het duidelijk dat er een verandering nodig was om de samenwerking nog meer te verbeteren.

In mei 2022 zijn wij met de schoolcoaches, directie en onze expertcoach van Stichting Leerkracht bij elkaar gekomen. Naar aanleiding van retrospectives met het team en een retrospectieve tijdens deze bijeenkomst hebben we toen voor een andere ritmiek gekozen. We zijn vanaf schooljaar 2022-2023 gaan werken met deze nieuwe ritmiek. We hebben ervoor gekozen om met 3 grote thema's per jaar te gaan werken waarbij iedere werksessie een uur duurt. Iedere bouw heeft een eigen verbeterbord waarbij er tijdens de werksessie niet alleen tijd is voor check-in, successen, doelen en acties die horen bij het thema maar ook tijd voor bouw acties. Daarnaast is het mogelijk voor bijvoorbeeld een daltoncoördinator of een rekencoördinator om tijd in te plannen om met teamleden aan de slag te gaan om ons onderwijs te verbeteren. Aan het einde van iedere werksessie komen we met het team bij elkaar om gezamenlijk te kijken naar onze organisatorische borden. We zijn namelijk gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie van onze projecten en feesten. Het team is tevreden over deze nieuwe ritmiek omdat er meer tijd is voor de bouw, meer diepgang in een thema en we voelen ons samen verantwoordelijk voor de organisatie van projecten en feesten binnen onze school.

Het werken met een verbetercultuur en bijbehorende verbeterborden is inmiddels binnen alle niveaus van onze school te zien. Directie, internbegeleider en daltoncoördinator werken samen op het zogenoemde DID-bord. De schoolcoaches hebben samen een eigen verbeterbord en ook onze leerlingenraad werkt met een verbeterbord waarbij zij werken met doelen en acties.

Om een idee te krijgen hoe de aanpak van Stichting Leerkracht op onze school zorgt voor samenwerken en leren om de doorgaande lijn in school te versterken en ons onderwijs te verbeteren beschrijven we graag onze werkwijze van "samen iedere dag een klein beetje beter" in de kwaliteitskaart van werkwijze stichting Leerkracht algemeen.

Over onze invulling van eigenaarschap in alle niveaus op Waterland is een artikel geschreven:

[Eigenaarschap in alle gelederen bij Daltonbasisschool Waterland - Stichting leerKRACHT \(stichting-leerkracht.nl\)](https://www.stichting-leerkracht.nl)

Reactie visitatieteam

Het visitatieteam heeft tijdens de visitatie gezien dat het team van Waterland de afgelopen periode een sterke verbetering heeft gemaakt naar leerling gestuurd onderwijs. De kinderen van de school kunnen hierover ook goed vertellen wat er veranderd is en waaraan ze werken. Ze noemen daarbij het 'eigen weggetje' en het 'leerweggetje' waarbij alle kinderen werken aan persoonlijke doelen die ze nog niet geheel beheersen (leerweggetje) en doelen waarin ze hun eigen talenten willen ontdekken en versterken (eigen weggetje). Mooi om te zien dat de kinderen zelf de verantwoordelijkheid hierin hebben en zich in de bovenbouw kunnen inschrijven voor instructie die ze eventueel nodig hebben.

We zien kinderen die verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen ontwikkeling in de taak en de doelen die daar via het klassenbord aan gekoppeld zijn. En we zien dat kinderen leren zorg en verantwoordelijkheid voor hun klasgenootjes te nemen.

Hiermee is voldaan aan de opdracht in aanbeveling 1.

Reflectie heeft een prominentere plek in het onderwijs op Waterland gekregen. Kinderen reflecteren op zichzelf en helpen anderen daar ook bij. Dit zien we in de 'check-in en -out', waarbij de kinderen belangstellend naar en zorgzaam voor elkaar zijn.

In alle groepen heeft reflectie een centrale plek gekregen door gebruik te maken van de 'dobbelssteen', waarop reflectievragen staan. Ook de kleuters kunnen hier goed mee overweg en gebruiken dit middel goed en serieus. Kinderen van de hogere groepen kunnen ook goed vertellen hoe dit helpt bij het inzichtelijk maken van de eigen ontwikkeling. Daarnaast reflecteren kinderen op hun eigen weggetje en leerweggetje.

Wij spreken kinderen die goed kunnen vertellen wat hun leerdoelen zijn, waar ze sterk in zijn en wat ze nog moeten leren. Ze maken een correcte inschatting van hun niveau en zijn hierdoor zeer doelgericht aan het werk.

Hiermee is voldaan aan de opdracht in aanbeveling 2.

1. Daltonkernwaarden uitgewerkt, algemene toelichting

De daltonkernwaarden vormen onze visie op ons onderwijs. Wanneer we aan de slag gaan met een ontwikkeling binnen onze school bedenken wij altijd eerst waarom doen we dit en past dit bij onze daltonkernwaarden. Wij geven ons onderwijs vorm vanuit deze daltonkernwaarden. Wat ons betreft zijn de daltonkernwaarden daarom ook zeer duidelijk met elkaar verweven.

Tijdens het voorbereiden van de visitatie en tijdens het uitwerken van dit verslag zijn we er weer achter gekomen dat wij onze ontwikkelingen niet kunnen verdelen onder één daltonkernwaarde maar dat een ontwikkeling vaak vanuit verschillende daltonkernwaarden wordt vormgegeven.

Om dit te verduidelijken geven wij graag als voorbeeld ons eigen weggetje. Leerlingen krijgen hierbij de vrijheid en verantwoordelijkheid om zelf een onderwerp/ doel te kiezen waar ze meer over willen leren. Ze maken zelfstandig een actie lijst en gaan zelfstandig aan de slag met deze acties. Doordat ze deze acties iedere week uitvoeren is deze werkwijze zeer effectief. Vaak werken de leerlingen bij het eigen weggetje samen met medeleerlingen of andere leerkrachten. Wanneer het eigen weggetje is afgerond reflecteren de leerlingen op het eindproduct en het proces ernaar toe. Alle daltonkernwaarden komen terug tijdens het werken met het eigen weggetje.

We beschrijven hieronder de verschillende kernwaarden en het bijbehorende ontwikkelproces van met name de afgelopen vier jaar. Zoals we hierboven hebben uitgelegd kan het voorkomen dat ontwikkelingen dubbel beschreven worden omdat deze dan gezien worden vanuit een andere kernwaarde. Het kan ook zijn dat we een verwijzing maken naar een plek in het verslag waar het ontwikkelproces al uitgebreid beschreven is.

We geven een korte beschrijving van het ontwikkelproces op drie verschillende niveaus: Leerlingniveau, leerkrachtniveau en schoolniveau

1.1 Vrijheid in gebondenheid / verantwoordelijkheid en vertrouwen

---

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelp proces)

Leerlingniveau:

Het eigen werk, ons eigen weggetje en oefenweggetje.

(Ontwikkelp proces zoals beschreven bij aanbeveling 1)

Er was duidelijk behoefte aan structuur en een aanpak in doorgaande lijn voor ons eigen werk. Om eerst duidelijkheid te krijgen in wat eigen werk precies is, heeft de daltoncoördinator een gesprek met Glenda Noordijk gehad. Naar aanleiding van dit gesprek hebben we voor het eigen werk onderscheid gemaakt tussen: eigen werk op talent en eigen werk op hiaat. Hierdoor hebben we ervoor gezorgd dat er op de weekplanning ruimte was voor taken op maat en talentontwikkeling. Om het belang van het eigen werk voor de leerlingen duidelijk te maken hebben we ervoor gekozen om het eigen werk als taak bovenaan de weekplanning te plaatsen. Op die manier is er een duidelijk signaal naar de leerlingen toe dat het eigenwerk een belangrijk onderdeel op de weekplanning is waarvoor zij ook hun verantwoordelijkheid moeten afleggen. Leerkrachten van de middenbouw en bovenbouw hebben gebrainstormd over allerlei verschillende versies van het eigen weggetje en hebben na een intensieve samenwerking definitief gekozen voor dit formulier.

De leerlingen krijgen tijdens het werken met het eigen weggetje de vrijheid om zelf een onderwerp te kiezen en nemen de verantwoordelijkheid om hiermee binnen de kaders van het eigen werk formulier aan de slag te gaan.

Bij het oefenweggetje kiest de leerlingen een leerdoel uit waarmee nog meer geoefend moet worden waardoor de leerling de verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen ontwikkeling.

Flexibele werkplekken

Het omgaan met flexibele werkplekken is bij onze kleuters de normaalste gang van zaken. Onze kleuters hebben geen vaste plek in de klas en werken op de plek die het meest geschikt is voor het uitvoeren van de taak. Vanuit dit idee zijn wij de afgelopen jaren gaan onderzoeken hoe flexibel werken ook een plek binnen ons onderwijs voor de groepen 3 t/m 8 kon krijgen.

Aan het begin van schooljaar 2020-2021 kwam het verzoek van collega's van de groepen 5 en 6 om te gaan werken met flexibele werkplekken. Zij zijn hier toen mee gestart als een proeftuintje binnen onze school. Helaas was er in dat schooljaar de eerste lockdown waardoor het proeftuintje niet in z'n geheel kon worden uitgevoerd. Na dit proeftuintje hebben we gereflecteerd op het werken met flexibele werkplekken. Hier kwam naar voren dat de meeste leerlingen de keuzevrijheid van werkplek prettig vonden en hierdoor meer gemotiveerd waren. Er werd zowel door leerlingen als door leerkrachten aangegeven dat doordat het meubilair niet op flexibel werken was aangepast, het wat betreft de organisatie veel vraagt van de leerkracht en voor onrust zorgt bij de leerlingen. Op dat moment hebben we ervoor gekozen om nog niet flexibel te gaan werken.

Vervolgens kwam bij de start van schooljaar 2021-2022 het verzoek van de collega's van groep 8 om te gaan werken met flexibele werkplekken. Onze twee groepen 8 waren van plan om meer groepsdoorbroken te gaan werken waarbij er instructies aan elkaars leerlingen gegeven zouden worden. Hierbij was het handiger wanneer de leerlingen flexibeler met hun werkplek om zouden kunnen gaan. Daarnaast was er op vrijdag

1 leerkracht beschikbaar en zouden de leerlingen die dag in het andere lokaal zelfstandig aan het werk gaan onder leiding van een onderwijsassistent.

In schooljaar 2022-2023 hebben vanuit een noodoplossing twee kleine groepen 3 samengevoegd tot één grote groep 3 met de beschikking over twee lokalen. Doordat er op de meeste dagen 2 leerkrachten aanwezig waren kon er gemakkelijk gedifferentieerd gewerkt worden in de twee lokalen. Hierbij was het noodzakelijk dat de leerlingen met flexibele werkplekken gingen werken.

Met bovengenoemde ervaringen, zijn wij gestart met een zoektocht naar nieuw meubilair passend bij ons daltononderwijs waarbij we flexibel wilden gaan werken. Bij de start van schooljaar 2023-2024 hebben we de groepen 1 t/m 5 ingericht met flexibel meubilair. In iedere groep is een vaste wandkast waarbij er voor iedere leerling plek is voor een lade welke ze mee kunnen nemen naar iedere willekeurige werkplek. We hebben de groepen 1 t/m 3 op dezelfde manier ingericht zodat de overgang van groep 2 naar groep 3 minder groot is. De groepen 4 en 5 werken op dit moment met twee lokalen met in ieder lokaal een instructiekring. In de groepen 4 en 5 staan driehoekstafels die door een wiel gemakkelijk te verplaatsen zijn waardoor samenwerken gemakkelijker gaat. De leerkrachten begeleiden het proces van werken met flexibele werkplekken. Ze maken individuele afspraken met leerlingen en leren onze leerlingen om een juiste keuze te maken voor een bepaalde plek in de klas.

Zorgtaken in de klas

Voorheen hadden onze leerlingen per week een weekbeurt waarbij er steeds maar twee leerlingen per week verantwoordelijk waren voor taken binnen de klas. Deze taken hadden met name te maken met de organisatie binnen de klas zoals het uitdelen van schriften. Toen wij ons meer gingen verdiepen in wat voor soort taken er te onderscheiden zijn, hebben we ook de zorgtaken binnen de school geïntroduceerd. Op dit moment hangt er in iedere groep een overzicht met zorgtaken en welke leerlingen er die week verantwoordelijk voor zijn.

Bord in de klas, samen verantwoordelijk voor voortgang (dalton)doel

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij aanbeveling 2)

Nadat wij het werken volgens de aanpak van Stichting Leerkracht hadden geïmplementeerd binnen onze school werden ook de instrumenten stap voor stap geïntroduceerd. Één van de instrumenten van stichting Leerkracht is de stem van de leerling. De stem van de leerling is in te zetten door het gebruik van het bord in de klas en de leerlingarena.

In november 2020 hebben we tijdens een lange bordsessie het bord in de klas uitgelegd aan het team en afspraken gemaakt over hoe we het bord in de klas stap voor stap binnen de school zouden brengen.

Tijdens een online studiedag in december 2021 hebben we met elkaar gereflecteerd op het werken met het bord in de klas. We merkten namelijk dat de bordsessies niet door iedere groep werden gedaan of dat de doelen op het bord nog te weinig diepgang hadden. Naar aanleiding van dit reflectiemoment hebben we in februari 2022 een kwaliteitskaart bord in de klas gemaakt. We hadden het idee dat wanneer de afspraken duidelijk beschreven waren, iedereen het bord effectief zou gaan inzetten. Mede door de lockdown merkten we nog steeds dat het bord in de klas nog niet genoeg betekenis had binnen ons daltononderwijs. Tijdens een schoolcoach bijeenkomst eind schooljaar 2022-2023 is het idee ontstaan om de leerlijn daltonkernwaarden te koppelen aan het bord in de klas en de bijbehorende individuele leerlingacties te laten beschrijven op de weekplanning. Een aantal collega's hebben dit als proeftuin opgestart en de ervaringen waren zeer positief. Dalton is iets wat

ons verbind en waar wij ons allemaal verantwoordelijk voor voelen. Daarnaast zijn de daltonvaardigheden ook direct om te zetten in acties in de klas omdat iedereen met deze daltonvaardigheden bezig is. Het bord in de klas kreeg vanaf dat moment meer betekenis en er werd mee gewerkt vanuit onze visie op onderwijs.

De leerlingen zijn samen verantwoordelijk voor de voortgang van het (dalton)doel. Zij voelen nu de noodzaak, voelen zich verantwoordelijk, om een actie uit te voeren omdat de voortgang van het doel van de klas ook gemeten wordt. Op deze manier heeft onze werkwijze van “samen iedere dag een klein beetje beter” ook een plek gekregen voor onze leerlijn dalton binnen de klas.

Leerkrachtniveau:

Collega's verantwoordelijk voor verbeterthema's op jaarbord

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij tip)

Bij de start van onze implementatie van Stichting Leerkracht hebben we direct onze leerkrachten de vrijheid en verantwoordelijkheid gegeven voor de keuze van de verbeterthema's voor dat schooljaar. Tijdens onze eerste studiedag volgens de aanpak van stichting Leerkracht in juli 2020 hebben collega's zelf gekozen voor de vijf thema's waarmee we schooljaar 2020-2021 aan de slag zouden gaan. Tijdens dat schooljaar waren het vooral de schoolcoaches die de verantwoordelijkheid hadden voor de invulling van deze vijf thema's. De lange bordsessies werden door de schoolcoaches ingevuld en begeleid. In schooljaar 2021-2022 hebben de leerkrachten weer gekozen voor de thema's op het verbeterbord. Na de keuze voor de thema's hebben we de leerkrachten ook gevraagd om zich te verbinden aan één van de verbeterthema's. In dat schooljaar werden de leerkrachten meer betrokken bij de voorbereiding en uitwerking van een thema. Het was echter nog niet geheel duidelijk wat er van hen verwacht werd, de verantwoordelijkheid lag nog steeds veel bij de schoolcoaches. Toch werden de leerkrachten in dat schooljaar wel meer meegenomen in het proces van voorbereiding en uitwerking van een thema. Dit was wel zeer waardevol.

In schooljaar 2022-2023 hebben de schoolcoaches een voorbereidingsformulier voor het thema ontwikkeld. In dit formulier werd het voor iedereen duidelijker hoe de ritmiek binnen een thema is en wat er van je verwacht wordt bij het vormgeven van een thema. Zo beschrijven de leerkrachten de zich verbonden hebben aan een thema in dit formulier welke LEERkracht instrumenten ze tijdens het thema gaan inzetten en hoe de de verschillende verbindingssessies gaan invullen. Ook de taakverdeling staat op het voorbereidingsformulier. We merken op dit moment dat er bij alle collega's een groot gevoel van verantwoordelijkheid is voor het verbeterthema. Collega's bereiden samen een thema voor en collega's zorgen zelf voor de inhoud en begeleiding van de werksessies en verbindingssessies.

Gezamenlijk verantwoordelijk, het werken met organisatorische borden

Als het gaat om vrijheid en verantwoordelijkheid op leerkracht niveau hebben wij de belangrijkste stap een aantal jaren geleden gezet, het loslaten van de normjaartaak. Voorheen hadden leerkrachten een normjaartaak waarbij leerkrachten verplicht werden in een aantal werkgroepen deel te nemen waar ze vaak zelf niet voor gekozen hadden. Er werd met name gesproken over het aantal uren en leerkrachten voelden zich niet echt verantwoordelijk voor het organiseren van bijvoorbeeld een feest.

We hebben er daarom voor gekozen om leerkrachten zelf te laten kiezen in welke werkgroep (sint/kerst/OR/enz.) ze dat schooljaar deelnemen. Doordat onze leerkrachten keuzevrijheid krijgen neemt het verantwoordelijkheidsgevoel voor de organisatie van een

feest of uitvoering van een taak toe.

Naast het gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de organisatie van feesten zijn wij een aantal jaren geleden gestart met het werken met schoolbrede projecten waar leerkrachten nu ook gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn. Doordat alle leerkrachten en leerlingen van de school gezamenlijk werkten aan één onderwerp was er een groot gevoel van saamhorigheid. Een aantal leerkrachten binnen de school waren echter verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitwerking van het project, er was geen gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid. We hebben er daarom voor gekozen om leerkrachten zelf te laten kiezen welke taak ze voor de voorbereiding van het project wilden uitvoeren.

In schooljaar 2022-2023 zijn we gestart met een nieuwe ritmiek waarbij er iedere week een werksessie van een uur is. Vast onderdeel tijdens deze werksessie is het organisatorisch bord. We openen onze planner app en bekijken welk feest of project op dat moment actueel is. De leerkrachten die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van een feest of een taak bij het project krijgen dan de gelegenheid om een toelichting te geven aan het team.

Schoolniveau

Leerlingenraad

Een aantal jaar geleden zijn we gestart met de leerlingenraad. De leerlingenraad had vergaderingen tijdens de lunch onder begeleiding van een leerkracht. De leerlingenraad werd vooral ingezet bij verbetering van de schoolomgeving zoals het schoolplein en papierbakken binnen de school. Tijdens de Coronatijd was onze leerlingenraad minder actief. Het werd dus tijd om het werken met de leerlingenraad opnieuw te introduceren. Na de lockdownperiode zijn er verkiezingen georganiseerd door de leerlingen van de leerlingenraad voor de leerlingen van groep 5. Tijdens deze verkiezingen zijn twee leerlingen gekozen.

Vanaf schooljaar 2022-2023 hebben we leerlingen van groep 6 t/m groep 8 in de leerlingenraad. Vanaf dat moment is de leerlingenraad ook gaan werken met een verbeterbord waarop doelen en acties staan. De doelen en acties van de leerlingenraad hebben met name betrekking op het mede organiseren van feesten waar zij zelf voor gekozen hebben. Onze teamleden nemen de leerlingen van de leerlingenraad mee in de organisatie van een feest en bespreken welke taken zij kunnen uitvoeren. Daarnaast geeft onze leerlingenraad regelmatig rondleidingen aan geïnteresseerden in onze school zoals ouders of andere daltonleerkrachten die bij ons op bezoek komen. Onze leerlingen van de leerlingenraad hebben dit schooljaar ook een koffieochtend voor ouders georganiseerd over ons daltononderwijs. Daarnaast hebben we onze leerlingen van de leerlingenraad meegenomen in de voorbereidingen op de daltonvisitatie en hebben ze meegedaan aan de leerlingarena over ons daltononderwijs.

Samen verantwoordelijk voor ontwikkeling van ons onderwijs

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij tip)

Voorheen bepaalde onze directie welke ontwikkelingen nodig waren voor de school om voor goed onderwijs te zorgen. Tijdens teamvergaderingen zorgde de directie voor de inbreng van deze verbeterpunten. De leerkracht was enkel uitvoerend en had geen keuzevrijheid hierin.

Na de implementatie van de aanpak van Stichting LeerKRACHT hebben wij nu een organisatievorm waarbij we zorgen voor een cyclische en effectieve verbetercultuur gedurende ieder schooljaar. De zinspreuk "iedere dag samen een beetje beter" past ook heel goed bij onze school. Binnen onze cultuur is er ruimte om mee te denken en te werken

op elk niveau. We nemen de startende leerkracht mee in onze organisatie en iedereen mag zelf bepalen hoe groot het aandeel is, als we het uiteindelijk met elkaar maar bewerkstelligen. De mening van de onervaren medewerker telt net zo zwaar als de mening van de ervaren medewerker.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Het eigen weggetje en oefenweggetje

Het werken met ons eigen weggetje heeft een vaste plek binnen ons onderwijs gekregen en daar zijn we enorm trots op. In de afgelopen jaren hebben we leerlingen gezien met prachtige ideeën voor eigen weggetjes waarbij je duidelijk ziet dat de leerlingen hier ook echt de verantwoordelijkheid voor willen nemen. Ze nemen zelfs na schooltijd de verantwoordelijkheid om acties uit te voeren. Het is ook mooi om te zien dat het werken met ons eigen weggetje ook andere scholen heeft geïnspireerd om bij het eigen werk meer vrijheid aan de leerlingen te geven.

Het oefenweggetje heeft bij ons op school een plek gekregen binnen de cyclus van het werken aan het ontwikkelen van leerdoelen. Leerlingen zien dat zij moeite hebben met een bepaald leerdoel op bijvoorbeeld de leerlingdoelenkaart rekenen. Ze maken hierbij de keuze om zich in te schrijven op een instructie op dat leerdoel maar nemen ook de verantwoordelijkheid voor het maken van een oefenweggetje om met het betreffende leerdoel aan de slag te gaan.

Onze leerlingenraad

Onze leerlingen van de leerlingenraad nemen de verantwoordelijkheid om samen met leerkrachten een deel van het feest te organiseren. Ze nemen zelf het initiatief voor het maken van een afspraak met de betreffende leerkrachten en voelen zich enorm betrokken bij de organisatie van het feest en de bijbehorende taak.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid team

De aanpak van Stichting Leerkracht heeft ervoor gezorgd dat wij als leerkrachten, het schoolcoachteam en onze directeur gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling en organisatie binnen onze school. De verbeterborden en de organisatorische borden bieden een structuur van "samen iedere dag een klein beetje beter". In dit verslag is ook duidelijk te lezen dat wij de afgelopen periode gezamenlijk een enorme ontwikkeling hebben doorgemaakt wat zonder eigenaarschap bij het team niet gelukt was. Hier zijn wij enorm trots op!

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Werken met flexibele werkplekken in doorgaande lijn

Het werken met flexibele werkplekken gebeurt op dit moment met name in de groepen 1 t/m 5. Er zijn hierover op dit moment nog geen duidelijke afspraken in doorgaande lijn waardoor het in iedere groep op een eigen manier gebeurt. Het meubilair voor groep 6 t/m 8 is nog niet geschikt voor het werken met flexibele werkplekken. In deze groepen wordt er zo nu en dan ook flexibel gewerkt.

We gaan flexibel meubilair voor de groepen 6 t/m 8 bestellen en gaan samen met het team

in gesprek over afspraken over flexibel werken. Deze afspraken zetten we in een kwaliteitskaart.

Leerlingenraad verkiezingen

Tijdens de Corona tijd hebben we het aantal leerlingen in de leerlingenraad beperkt tot groep 6 t/m 8. We hebben op dit moment alleen verkiezingen in groep 5. Leerlingen krijgen daardoor niet de kans om zich later ook verkiesbaar te stellen of om de leerlingenraad tussendoor te verlaten. Daarnaast willen we de leerlingenraad uitbouwen naar groep 5. We willen aan het einde van het schooljaar verkiezingen gaan houden in de groepen 4 zodat leerlingen vanaf groep 5 zitting kunnen nemen in de leerlingenraad. Daarnaast willen we aan het einde van het schooljaar in groep 6 verkiezingen houden zodat leerlingen op dat moment zich opnieuw verkiesbaar kunnen stellen of kunnen beslissen om de leerlingenraad te verlaten. Op deze manier is er voor de leerlingen een extra keuze moment.

Reactie visitatieteam

Op basisschool Waterland ziet het visitatieteam voldoende verantwoordelijkheid bij de leerlingen.

Het is een goede stap geweest om te starten met flexplekken tot en met groep 5. Leerlingen kiezen bewust een plek uit waar zij willen werken en maken bewust een keuze of zij voorin of achterin de klas willen zitten. In sommige klassen wordt in twee lokalen gewerkt tijdens de vakken rekenen en spelling. Kinderen worden ingedeeld naar instructiebehoefte. Een tip die we willen meegeven, is dat kinderen hier ook meer keuzevrijheid in hebben. Welke instructiebehoefte past bij hen? In welk lokaal willen zij gaan werken? Deze tip kunnen jullie gebruiken bij de ontwikkeling van aanbeveling 2. Jullie hebben de ambitie de flexplekken uit te breiden naar de bovenbouw. Dit zouden we zeker aanraden.

We hebben gezien dat leerlingen verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen weggetje en leerweggetje. Leerlingen kunnen goed keuzes maken in wat zij willen leren en zij krijgen de verantwoordelijkheid om dit zelf vorm te geven. Zo worden er talentenjachten, schaaktoernooien en voetbaltoernooien door de leerlingen zelf georganiseerd.

In de klas wordt gewerkt met stichting LeerKRACHT. Leerlingen zijn eigenaar van het daltondoel en zij bedenken zelf acties die hier bij passen. Zo worden leerlingen medeverantwoordelijk gemaakt.

De leerlingenraad levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de school. Ze helpen organiseren bij feesten en mogen meedenken met het onderwijs door middel van de leerling arena. Een tip die we mee kunnen geven om de leerlingenraad nog meer tot uiting te laten komen, is om de leerlingen van de leerlingenraad nog meer een klankbord te maken van de klas. Laat hen in de klas vertellen wat ze afgelopen leerlingenraad hebben besproken en laat leerlingen in de klas meedenken met de input die zij de volgende leerlingenraad gaan geven. De klassenvergadering kan hier bijvoorbeeld een passend middel in zijn. Daarnaast zouden we willen meegeven dat het belangrijk is om leerlingen te laten verkiezen door middel van verkiezingen. Dit hebben jullie zelf ook aangegeven om in de toekomst hiermee aan de slag te willen.

Behalve de verantwoordelijkheid bij leerlingen, zien we ook bij de leerkrachten veel verantwoordelijkheid wat betreft de schoolontwikkeling. Jaarlijks bepalen jullie samen de doelen waaraan jullie willen werken en door middel van de bordsessies werken jullie hieraan.

1.2 Zelfstandigheid

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces)

Leerlingniveau:

Planbord kleutergroepen

Bij onze kleutergroepen is de kernwaarde zelfstandigheid duidelijk zichtbaar wanneer ze werken met het planbord. Tijdens werksessie in schooljaar 2021-2022 hebben de leerkrachten van de onderbouw samen gekeken hoe we het werken met het planbord bij de kleuters nog beter konden laten aansluiten bij ons daltononderwijs. In die periode hebben de leerkrachten van de onderbouw gekeken hoe keuze werk een plek kon krijgen bij het huidige planbord waar toen alleen plek was voor (verplicht) taakwerk. Ook is het idee ontstaan om het onderdeel talenten toe te voegen. Na het maken van een opzet en in goed overleg met de drukker is er een planbord ontwikkeld waar alle onderdelen (dagritme, dagkleuren, seizoenen, maatjes en zorgtaken, taakwerk, keuzewerk en talenten) samen gevoegd zijn in één groot planbord. In schooljaar 2022-2023 zijn de vernieuwde planborden opgehangen en in gebruik genomen.

Door te werken met talenten zijn de kleuters nog zelfstandiger geworden. Op het bord geven de kleuters aan of zij knopen, ritsen of veters vast kunnen maken. Hierdoor kunnen de leerlingen elkaar hulp vragen of hulp geven door te helpen bij het vastmaken van jassen of schoenen en hebben ze de leerkrachten minder nodig.

Werken met uitgestelde aandacht

Tijdens het eerste thema, na de implementatie van Stichting LeerKRACHT in 2020, heeft het team ervoor gekozen om het werken met uitgestelde aandacht in doorgaande lijn te verbeteren. In iedere groep zijn bij de start van dat schooljaar een stoplicht, kleurenklok (groep 1/2) en time timer opgehangen. De afspraken bij het stoplicht zijn tijdens werksessies met elkaar besproken en vastgelegd. Het team heeft tijdens dit thema ervaringen opgedaan met het werken met een vragenkaartje en het blokje. Een meerderheid van het team heeft toen gekozen om te gaan werken met het vragenkaartje. Voor de leerlingen van groep 3 t/m 8 zijn vragenkaartjes gemaakt. Daarnaast zijn er tijdens verschillende werksessies door de leerkrachten stappenplannen gemaakt voor de leerlingen met stappen die ze kunnen doorlopen wanneer ze een vraag hebben. Op deze manier willen we de leerlingen helpen de juiste stappen te doorlopen wanneer ze een vraag hebben die ze niet direct aan de leerkracht kunnen stellen.

Het eigen werk

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij aanbeveling 1)

De kernwaarde zelfstandigheid heeft bij ons een plek gekregen binnen het eigen werk. Het eigen werkformulier is door onze leerkrachten o.a. vanuit de kernwaarde zelfstandigheid ontwikkeld.

Bij de keuze van het doel voor het eigen weggetje hebben de leerlingen een eigen keuze waarbij ze hun eigen talenten of die van iemand anders mogen inzetten. Hierbij krijgen de leerlingen de ruimte om te experimenteren. Bij het werken aan het eigen weggetje zien wij "leerlingen zonder vrees". Ze maken zelf een plan bij een zelfgekozen onderwerp, gaan in gesprek met de eigen leerkracht maar ook met andere leerkrachten of vakdocenten en organiseren zelf wat zij nodig hebben om hun doel te bereiken.

Bij het bepalen van het doel stimuleert de leerkracht de leerling om te werken met een periodedoel waarbij het uitvoeren van wekelijkse acties duidelijk een plek heeft gekregen! Met behulp van de checklist kunnen leerlingen zelf checken of zij het eigen weggetje formulier volledig hebben ingevuld. Al deze stappen op het eigen weggetje formulier zorgen voor een grote mate van zelfstandigheid bij onze leerlingen.

Bij het werken met het oefenweggetje werken de leerlingen aan een zelfgekozen leerdoel. De keuzevrijheid is hier iets minder groot, leerlingen kiezen dit leerdoel omdat zij dit nog niet volledig beheersen. Ze gebruiken hierbij het oefenweggetje formulier en vullen de acties in. Ook hierbij werken de leerlingen een aantal weken zelfstandig aan het zelfgekozen leerdoel.

Kwartierenrooster

Onze leerlingen werken al jaren met een weekplanning waarbij ze hun taken zelfstandig, met behulp van de kleuren van de dag, per week inplannen. De leerlingen hadden geen inzicht in hoeveel tijd ze per dag aan zelfstandig werken konden besteden waardoor het plannen van taken moeilijk was. Daarnaast was er, door de wisselingen van leerkrachten in de afgelopen jaren, meer duidelijkheid nodig over de indeling van een dag wanneer je werkt vanuit een daltonvisie.

Tijdens de studiedag van maart 2023 zijn we aan de slag gegaan met het onderwerp: “Alle tijd is daltontijd”. Na een periode van lockdown was een scholenbezoek een tijd lang geen optie. Gelukkig was het tijdens deze studiedag weer mogelijk om met het team bij andere daltonscholen van ons dalton lerend netwerk op bezoek te gaan. Aan de hand van een kijkwijzer zijn de collega’s gaan kijken naar het daltononderwijs op andere daltonscholen. Daarbij lag de focus in de kijkwijzer op “alle tijd is daltontijd” waarbij de leerkrachten o.a. hebben gekeken naar de aanpak van het plannen van de taken. Op een Padlet konden de leerkrachten hun bevindingen presenteren aan de rest van het team.

Samen met de leerkrachten van de groepen 3 t/m 8 hebben we tijdens deze studiedag de opties voor het werken met een kwartierenrooster besproken. Nadat we een opzet hadden bedacht hebben we ook met elkaar besloten hoe de opbouw van dagrooster naar half weekrooster naar volledig kwartierenrooster eruit moest zien. Daarnaast zijn de leerkrachten per bouw met elkaar in gesprek geweest over hoe “alle tijd is daltontijd” er bij ons op school uit zou kunnen zien. Helen Parkhurst geeft hier duidelijk over aan dat we leerlingen niet in de weg moeten staan. Vanuit deze gedachte zijn onze leerkrachten het kwartierenrooster zo gaan indelen dat er korte momenten van instructie zijn en langere periodes waarbij onze leerlingen zelfstandig aan het werk kunnen. Hierdoor is de zelfstandigheid van onze leerlingen toegenomen.

Leerkracht niveau

Leerkrachten werken zelfstandig aan acties en meten doelen op het verbeterbord

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij tip)

In de oude situatie werd met name vanuit directie bepaald welke zaken er in de klassen geregeld moesten worden. Leerkrachten hadden hier zelf weinig invloed op en er werd onderling door leerkrachten minder samengewerkt. Daarnaast werd de voortgang van een verbeterproces ook niet in de gaten gehouden.

Na de implementatie van Stichting leerKRACHT werken leerkrachten iedere week zelfstandig aan een door het team gekozen doel. De actie wordt iedere week tijdens de werksessie kort besproken. Bij de start van een thema, halverwege het thema en aan het

einde van het thema meten we de voortgang van de doelen. Op die manier weten we zelf ook hoe de voortgang van het verbeterthema verloopt.

Leerkrachten kiezen zelf werkplek, Flexibel werken voor leerkrachten

Voorheen hadden onze collega's geen laptop. Zij werkten aan een vast werkstation op het bureau in de klas. Hierdoor bleven leerkrachten vooral alleen werken in het lokaal.

In juni 2021 hebben we laptops voor de leerkrachten aangeschaft. Op dat moment kregen de leerkrachten per groep 1 laptop. Leerkrachten die deeltijd werken moesten de laptop delen met zijn of haar duo collega.

In september 2023 hebben we voor iedere leerkracht een individuele laptop aangeschaft. Dit heeft ervoor gezorgd dat de leerkrachten de keuzevrijheid hebben op welke plek ze binnen de school gaan werken. We zien nu leerkrachten veel vaker bij elkaar zitten met de laptops om samen te werken aan een onderwerp.

Schoolniveau

Zelfstandig kiezen en uitwerken van verbeterthema's

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij tip)

Zoals eerder beschreven bij de kernwaarde verantwoordelijkheid bepaalde onze directie voorheen welke ontwikkelingen nodig waren voor de school om voor goed onderwijs te zorgen. Tijdens teamvergaderingen zorgde de directie voor de inbreng van deze verbeterpunten. De leerkracht was enkel uitvoerend en had geen keuzevrijheid hierin. Na de invoering van de aanpak van Stichting LeerKRACHT hebben we de keuze voor verbeterthema's voor de ontwikkeling van ons onderwijs bij onze leerkrachten neergelegd. Natuurlijk gaat dit niet zonder een duidelijk beeld van wat ons onderwijs nodig heeft. Onze laatste studiedag van het schooljaar staat altijd in het teken van terugblikken en vooruitkijken. Tijdens deze studiedag kijken we met het gehele team terug naar hoe het schooljaar is verlopen dmv een retrospectieve en we kijken naar de behaalde resultaten. Daarna vertelt onze directeur een inspiratie verhaal waarbij zij een thema aankaart wat voor haar of voor ons onderwijs belangrijk is. Vervolgens kijken we vooruit naar wat er ons in het nieuwe schooljaar te wachten staat.

Met deze informatie gaat ieder teamlid zelfstandig een keuze maken voor een verbeterthema en hangt deze op op een flap bij de periode die de leerkracht het meest geschikt lijkt voor dat thema. Wanneer alle leerkrachten de keuzes hebben beschreven gaan we kijken of we thema's kunnen clusteren, samenvoegen. Op deze manier bepalen we samen aan welke verbeterthema's we gaan werken.

Vervolgens kiest iedere leerkracht zelf een thema welke hij/zij mede wil vormgeven. Deze leerkrachten vormen samen de themagroep en zorgen voor de volledige voorbereiding van het verbeterthema. Dit doen zij met behulp van het thema voorbereidingsformulier.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Planbord kleuters

Het planbord bij de kleuters werkt goed. De leerlingen zijn in staat om zelfstandig te plannen en zelf keuzes te maken. Mede door het zichtbaar maken van de talenten weten de kleuters bij welke medeleerling ze terecht kunnen wanneer het strikken van veter of het dichtdoen van een rits niet lukt.

Eigen werk, het eigen weggetje

Door de grote mate van vrijheid waarbij de kaders op het eigen weggetje formulier duidelijk zijn, nemen de leerlingen meer eigen initiatief en durven ze het zelf te doen. We zien zoveel plezier, betrokkenheid en talentontwikkeling wanneer leerlingen werken aan het eigen weggetje. Leerlingen durven om hulp te vragen en er is ruimte om te experimenteren. We zijn hier ontzettend trots op en willen jullie tijdens de visitatie ook verschillende voorbeelden van eigen weggetjes laten zien zodat jullie zelf kunnen zien en ervaren wat voor prachtige ontwikkelingen de leerlingen op dit gebied hebben doorlopen.

Uitvoeren van acties op verbeterbord en organisatorisch bord

We zijn er trots op dat ons team zelfstandig werkt aan de onderwijsontwikkelingen en organisatorische taken. Met behulp van het verbeterbord en organisatorischbord zorgen we samen voor een cultuur van “iedere dag samen een beetje beter”.

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Eigen weggetje voor leerlingen groep 2

We merken dat de grote mate van keuzevrijheid voor de jongere leerlingen meer moeite kost. Hierdoor is het voor de onderbouw leerkrachten meer werk om inhoud en structuur aan te bieden bij het werken met het eigen weggetje. We hebben samen met de onderbouw leerkrachten een idee om meer structuur en kaders binnen het eigen weggetje aan de leerlingen van groep 2 en 3 aan te bieden zodat zij zelfstandiger aan de slag kunnen met hun eigen weggetje. De leerkrachten van de onderbouw zijn bezig met het ontwikkelen van eigen weggetjes voor de onderbouw waarbij het doel en de bijbehorende stappen op een kaart beschreven staan. Er komen meerdere uitgewerkte eigen weggetjes zodat de leerlingen wel de keuzevrijheid voor het doel behouden.

Werken vanuit leerdoelen (op de weekplanning)

Door de invoering van de leerlingdoelenkaart rekenen hebben we een eerste stap gezet naar het meer werken vanuit leerdoelen. Hierbij is het inschrijven op instructie en het werken met het oefenweggetje van toegevoegde waarde. Helaas heeft onze weekplanning, zoals deze er op dit moment uit ziet, geen mogelijkheid om de leerdoelen op de weekplanning te implementeren.

De komende periode zullen wij gaan gebruiken om te gaan onderzoeken hoe wij voor de leerlingen kunnen zorgen voor een middel waarin zijn hun werk kunnen plannen maar waarbij ook de leerdoelen een duidelijke plek hebben gekregen.

Reactie visitatieteam

Het visitatieteam ziet voldoende zelfstandigheid bij de leerlingen. Leerlingen weten de materialen te vinden, weten wat van hen wordt verwacht en kennen de afspraken.

Het kwartieren rooster zorgt ervoor dat leerlingen weten wanneer zij een bepaalde instructie kunnen verwachten. In de praktijk zie je dat leerlingen deze instructie bijna allemaal volgen en vervolgens ook aan de slag gaan met deze verwerking. Mogelijk kunnen jullie in de toekomst kijken hoe leerlingen gestimuleerd kunnen worden hier meer eigen keuzes in te maken. Heb ik de instructie nodig en wanneer doe ik mijn taak? Het werken vanuit het leerdoel en meer differentiatie in het onderwijsaanbod (zie aanbeveling 1) kan hierin bijdragen. ‘Alle tijd is daltontijd’ wordt op deze manier nog meer de praktijk.

Leerlingen zijn gewend te werken met uitgestelde aandacht. Ze weten wat van hen wordt verwacht als zij een vraag hebben en deze niet zelfstandig kunnen oplossen. Hier wordt van groep 1-8 in een doorgaande lijn aan gewerkt.

1.3 Samenwerking

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces)

Leerling niveau:

Samenwerken met nieuw meubilair

Samenwerken is een kernwaarde die altijd binnen onze school duidelijk aanwezig was. Het samenwerken met een maatje aan een maatjestaak of het samenwerken met een maatjesklas zijn dingen die bij ons op school al jaren goed gaan. Er was met name meer behoefte aan meubilair wat het samenwerken tussen leerlingen in de groepen en op de gang zou kunnen bevorderen.

In maart 2021 zijn we gestart met de aanschaf van meubilair voor de gangen. Op dat moment waren we bezig met het verbeterthema: samen verantwoordelijk voor de inrichting van onze school. Er was veel behoefte vanuit het team en de leerlingen om tijdens het samenwerken op de gang zich beter te kunnen focussen. We hebben toen samenwerkhuisjes aangeschaft waarbij de leerlingen minder afleiding hebben van de andere groepjes die op de gang samenwerken. Bij de kleutergroepen hebben we een boom met tafel op de gang aangeschaft. Daarnaast is er bij de kleuters een multifunctionele samenwerkplek gekomen, het bouwpodium. Deze plek kan ingezet worden als podium maar ook als bouwhoek of leesplek.

In de groepen 1 t/m 5 hebben we nieuw meubilair aangeschaft ivm flexibel werken. We zijn op bezoek geweest bij Eromes Marko en hebben daar gekeken naar verschillende soorten meubilair. Ook hebben we andere scholen bezocht en naar hun ervaringen met het meubilair gevraagd. Uiteindelijk hebben we de keuze gemaakt om in de aanschaf van meubilair groep 1 t/m 3 op elkaar aan te laten sluiten. Vanaf groep 4 wordt er gewerkt met driehoekstafels die gemakkelijk verrijdbaar zijn en een instructiekring wat beide de samenwerking tussen de leerlingen positief heeft gestimuleerd.

Coöperatieve werkvormen

Een aantal jaren geleden zijn we gestart de inzet van coöperatieve werkvormen binnen ons onderwijs. Er was vanuit directie gekozen voor 10 verschillende werkvormen en in iedere klas waren hier kaarten van. Tijdens en na de lockdownperiode werden de coöperatieve niet of nauwelijks meer gebruikt. Ook de wisselingen van teamleden had ervoor gezorgd dat niet iedereen meer op de hoogte was van de inzet van de coöperatieve werkvormen. Ieder jaar organiseren wij op de nationale daltondag een studiemoment voor de leerkrachten. Op 16 maart 2022 hebben we een daltonstudiemiddag coöperatieve werkvormen georganiseerd. Tijdens deze studiemiddag hebben we besproken waarom coöperatieve werkvormen belangrijk zijn en zijn we door de inzet van coöperatieve werkvormen met elkaar in gesprek gegaan over wanneer en welke coöperatieve werkvormen je inzet. De teamleden hebben vervolgens met elkaar besloten met welke coöperatieve werkvormen in doorgaande lijn wij op Waterland willen werken. In iedere groep staat nu een lectuurbak met hierin de kaarten waarop de coöperatieve werkvormen beschreven staan.

Tutor lezen

Voor de lockdownperiode werd tutor leren binnen onze school vaker ingezet maar niet schoolbreed. Vaak waren er tussen leerkrachten onderling afspraken waarbij het tutorleren groepsdoorbroken werd ingezet. Tijdens de lockdownperiode was het niet toegestaan om

groepsdoorbroken te werken waardoor het tutorleren niet meer werd ingezet.

Afgelopen schooljaren hebben we twee keer gewerkt aan het verbeterthema begrijpend lezen. Tijdens de eerste keer zaten we midden in een lockdownperiode. Tijdens dat thema is er meer ingezet op leesbeleving. Leerkrachten hebben toen wel al gesproken over de inzet van tutor lezen schoolbreed.

Omdat er nog steeds behoefte was om met begrijpend lezen aan de slag te gaan hebben we ervoor gekozen om tijdens schooljaar 2022-2023 weer aan de slag te gaan met begrijpend lezen. De thema werkgroep heeft toen uit diverse onderzoeken gehaald dat het ontwikkelen van technisch lezen het belangrijkste fundament vormt voor goed begrijpend lezen.

Leerkrachten zijn toen met elkaar aan de slag gegaan om het tutor lezen schoolbreed te organiseren. Er is door leerkrachten een tutorkaart gemaakt waarin staat wat de verwachtingen zijn van de tutor en tutee met hierbij leestips en de tutoeren hebben duidelijke instructies gekregen van de leerkrachten. Op dinsdag en donderdagochtend tot 9:00 uur lezen alle leerlingen van onze school in tweetallen. Het is prachtig om te zien hoe zelfstandig de leerlingen dit doen en hoe mooi de samenwerking tussen de tutor en tutee is.

Leerkrachtniveau:

Samenwerking team stichting Leerkracht

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij tip)

In dit visitatieverslag staat op meerdere plekken aangegeven hoe het ontwikkelproces tot het werken volgens de aanpak van Stichting LeerKRACHT is verlopen. In dit stukje willen wij ons vooral focussen op het ontwikkelproces van samenwerken door onze leerkrachten.

Bij de implementatie van de aanpak van Stichting LeerKRACHT hebben we ervoor gekozen om te werken met verbeterteams voor de dinsdag en de donderdag. Hierdoor werkten leerkrachten samen uit verschillende bouwen. Dit was zeer waardevol om de verbinding en samenwerking tussen de twee gebouwen van onze school weer te maken. Omdat er toch meer behoefte was om tijdens werksessies ook binnen de bouw aan doelen te werken hebben we er toen voor gekozen om bouwboarden te maken: een onderbouwboard, een middenbouwboard en een bovenbouwboard. Binnen de bouw zijn de collega's effectief gaan samenwerken maar er was ook vaak een bouwdoorbroken werksessie waarbij twee bouwen met elkaar gingen samenwerken. Een mooi voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van het eigen weggetje formulier en het oefenweggetje formulier. Dit schooljaar zijn we ook bij elkaar op bezoek gegaan. Er was steeds één collega die bij een andere bouw op bezoek ging om te kijken naar de werksessie. Tijdens de volgende werksessie was er een terugkoppeling. Daarnaast zien wij collega's steeds meer samenwerken na schooltijd. De komst van de eigen laptops heeft de samenwerking tussen collega's onderling bevorderd. We zien vaak groepjes leerkrachten na schooltijd, ieder achter een eigen laptop, samenwerken.

Lesbezoek en feedback team

Voorheen werd collegiale consultatie wel eens ingezet. Leerkrachten vonden dit vaak ook wel spannend, het was nog niet eigen gemaakt.

Eén van de instrumenten van Stichting LeerKRACHT is lesbezoek en feedback. Bij de implementatie van de aanpak van Stichting LeerKRACHT hebben we samen met de leerkrachten besproken wat goede feedback is en hebben we dit ook dmv rollenspellen ook ervaren. Collega's gaan minimaal 3 keer per jaar bij elkaar op (les)bezoek en geven elkaar daarna feedback. Het doel van het lesbezoek valt altijd samen met de doelen van het verbeterthema. Leerkrachten zijn bijvoorbeeld naar elkaars bord in de klas bordsessies gaan

kijken maar hebben ook elkaars lessen begrijpend lezen bekeken. Na het lesbezoek maken leerkrachten onderling zelf afspraken om het feedbackgesprek te voeren.

Samen successen vieren

Aan het einde van een thema organiseren we tijdens de verbindingssessie een retrospectieve. We kijken dan met de teamleden terug op hoe het thema is verlopen, wat er goed ging, wat nog aandacht verdient enz. Vanuit deze retrospectieve bekijken we welke successen we met elkaar behaald hebben. Deze successen schrijven we op onze successenvlaggetjes. Op deze manier blijft voor iedereen zichtbaar welke successen we behaald hebben.

Tijdens verschillende studiedagen hebben we onze successenpotten gevuld met ideeën voor verschillende activiteiten om onze successen te vieren. De inhoud van deze potten geeft de themagroep inspiratie voor de organisatie van een activiteit. De themagroep zorgt voor de voorbereiding van deze activiteit. Samen met het team vieren wij onze successen door tijdens de verbindingssessie een gezamenlijke activiteit uit te voeren. Zo was er een keer een gezamenlijke lunch, het spelen van pictionary of “minute to win it” spelletjes. Het is goed om samen met je collega’s hard te werken en bij het behalen van successen met elkaar iets gezelligs te doen om dit te vieren.

Schoolniveau:

Samenwerking met middelbare dalton school: Project dalton

Onze toenmalige directeur Maurice zocht altijd naar manieren om beter om te gaan met het lerarentekort. Vanuit het doel om middelbare school leerlingen te laten ervaren hoe het is om leerlingen in het basisonderwijs te helpen, hoopte hij dat zij dan de keuze om een lerarenopleiding te gaan volgen sneller zouden maken. Daarnaast past een samenwerking tussen twee daltonscholen prachtig bij de daltonkernwaarde samenwerken. Vanuit hier is de samenwerking met het dalton college in Voorburg ontstaan. Tijdens gesprekken met leerlingen van het dalton college en met hun conrector Maurice Visser, docent Frans en vader van twee leerlingen bij ons op school, werden er afspraken gemaakt.

In schooljaar 2020-2021 zijn we gestart met Project dalton, een uitwisselingsproject waarbij diverse 4/5 HAVO of VWO leerlingen met affiniteit voor onderwijs op dinsdag- en donderdagochtend op onze school aanwezig zijn. In eerste instantie gaven zij alleen begeleiding aan onze leerlingen in kleine groepjes op taken als rekenen, begrijpend lezen en spelling. In schooljaar 2021-2022 zijn we de leerlingen van het dalton college ook meer gaan betrekken bij onderdelen van ons daltononderwijs. Zo geven we uitleg over het werken met onze leerlingdoelenkaart rekenen en de eigenweggetjes en oefenweggetjes.

Dit schooljaar hebben we de daltonstudenten, zoals ze bij ons op school genoemd worden, gekoppeld aan één vaste groep. Op deze manier zijn de daltonstudenten meer betrokken bij de leerlingen en is de communicatie met de leerkracht duidelijker.

Lees meer over Project dalton in het artikel in daltonvisie:

[Daltonvisie-leerlingencoachenleerlingen.pdf \(obswaterland.nl\)](#)

Samenwerking met andere basisscholen uit de regio: Dalton lerend netwerk

In schooljaar 2019-2020 hebben twee directeuren van ons bestuur (de Haagse scholen) het initiatief genomen voor een samenwerking tussen de vier daltonscholen uit de regio. Het gaat om de volgende daltonbasisscholen: Helen Parkhurst, 't Prisma en de Eglantier Buiten. Door de coronacrisis is deze samenwerking toen langzaam en moeilijk op gang gekomen. Het was in die tijd wel fijn om met elkaar over het daltononderwijs te overleggen als sparringpartner.

Vanaf schooljaar 2021-2022 hebben de directeuren en daltoncoördinatoren de samenwerking weer opgepakt en zijn de leerkrachten van deze scholen in schooljaar 2022-2023 tijdens verschillende studiedagen bij elkaar op scholenbezoek gegaan. Dit werd door de leerkrachten als zeer waardevol ervaren.

Op dit moment komen de directeuren en dalton coördinatoren van het dalton lerend netwerk een aantal keren per jaar bij elkaar om een gezamenlijke studiedag voor de 4 scholen te organiseren. Deze zal plaatsvinden op de nationale daltondag op woensdag 20 maart 2024. Tijdens deze studiedag zal één van de sprekers René Berends zijn!

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Wij zijn enorm trots dat samenwerken in alle lagen en niveaus van onze school een plek heeft waarbij er met interesse en respect voor elkaar wordt samengewerkt. Hieronder enkele concrete voorbeelden van wat wij zien aan samenwerking binnen onze school.

- Samenwerken tussen leerlingen in de klas en op de gang aan een maatjestaak.
- Samenwerken tussen maatjesklassen tijdens projecten.
Samenwerken tussen leerlingen en leerkrachten (andere groepen) bij het eigen weggetje.
- Samenwerken tussen leerlingenraad en leerkrachten bij het organiseren van feesten.
- Samenwerken tussen teamleden tijdens werksessies en bij de voorbereiding van een thema.
- Samenwerken met onze daltonstudenten van het dalton college.
- Samenwerken met andere basisscholen in het dalton lerend netwerk.
- Samenwerken tussen directie, intern begeleider en daltoncoördinator bij het DID bord.
- Samenwerken met onze kinderopvangorganisatie waarbij peuters twee ochtenden in de week onder leiding van hun eigen pedagogisch medewerker in onze 0-groep kennis maken met ons onderwijs.
- Samenwerken tussen directie en schoolcoachteam bij de voorbereiding van studiedagen.
- Samenwerken met ouders en leerkrachten uit de ouderraad voor de organisatie van feesten.
- Samenwerken met ouders tijdens onze maandelijkse koffieochtenden.
- Samenwerken met ouders en leerkrachten van de MR over de ontwikkelingen binnen onze organisatie. Enz, enz, enz,..

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Aanbieden van samenwerkvormen aan de leerlingen.

Nadat wij gestart zijn met het werken aan daltondoelen op het bord in de klas zijn een aantal leerkrachten uit de bovenbouw tijdens het daltondoel samenwerken een proeftuintje gestart. Tijdens de leerlingarena (zie uitleg bij kernwaarde reflectie) hebben wij van de leerlingen terug gekregen dat zij dit erg leuk en prettig vinden. Op deze manier leer je de leerlingen verschillende manieren van samenwerken aan. We willen met elkaar gaan kijken hoe we deze samenwerkvormen een vaste plek kunnen geven binnen ons daltononderwijs.

Flexibel werken uitbouwen naar groep 6 t/m 8 door de inzet van nieuw meubilair.

Het werken met flexibele werkplekken gebeurt op dit moment met name in de groepen 1 t/m 5. Er zijn hierover op dit moment nog geen duidelijke afspraken in doorgaande lijn waardoor het in iedere groep op een eigen manier gebeurt. Het meubilair voor groep 6 t/m 8 is nog niet geschikt voor het werken met flexibele werkplekken. In deze groepen wordt er zo nu en dan ook flexibel gewerkt.

We gaan flexibel meubilair voor de groepen 6 t/m 8 bestellen en gaan samen met het team in gesprek over afspraken over flexibel werken. Deze afspraken zetten we in een kwaliteitskaart.

Reactie visitatieteam

Op school zien we echt een samenwerkcultuur. Dit geldt voor zowel leerkrachten als kinderen. Leerkrachten zijn gewend met elkaar samen te werken en werken samen aan de schoolontwikkeling. Ook in het geval van inval wordt dit met elkaar gedragen. Het werken volgens Stichting LeerKRACHT heeft hieraan bijgedragen. Je ziet bijna geen onderscheid tussen leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel. Beide draaien mee om de schoolontwikkeling gaande te houden.

In de groepen heerst een prettige (werk)sfeer. Leerlingen kunnen goed met elkaar samenwerken en jullie helpen leerlingen hierin goede keuzes te maken. Coöperatieve werkvormen worden actief en veelvuldig ingezet tijdens de instructie.

Ook de samenwerking met het Dalton Voorburg (VO) verloopt erg goed. Leerlingen van het Dalton Voorburg zijn erg betrokken bij hun klas en komen zelfs extra langs, als uren zijn uitgevallen.

Twee keer per week wordt tutor gelezen in de hele school. Leuk om te zien hoe ook bij de kleuters wordt gelezen en dat leerlingen hierin een actieve rol spelen. Een tip die we hierbij willen meegeven is om de leerlingen in de bovenbouw actief feedback te blijven geven over de rol die zij als tutor hebben. We zien dat sommige kinderen hun taak erg goed oppakken. Anderen vinden dit lastiger. Naast je maatje zitten, zorgen dat hij het boek kan zien, vooraf bespreken waar we ook alweer op gingen letten, zijn tips die we tijdens het tutorlezen een aantal keer hebben teruggezien.

1.4 Reflectie

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces)

Leerlingniveau:

Voor het ontwikkelproces van de kernwaarde reflectie willen wij jullie graag verwijzen naar de beschrijving van het ontwikkelproces zoals beschreven bij aanbeveling 2. Hier leggen wij duidelijk uit welke ontwikkelingen in de afgelopen periode zijn ingezet om de kernwaarde reflectie meer diepgang te geven binnen ons onderwijs.

Hieronder zullen wij alleen puntsgewijs aangeven welke ontwikkelingen voor de kernwaarde reflectie de afgelopen periode zijn ingezet.

- ✓ De inzet van de reflectiedobbelsteen en reflectiepot met kaartjes
- ✓ De aanpassingen in het portfolio
- ✓ Leerlingdoelenkaart rekenen
- ✓ Inschrijven op instructie
- ✓ Reflecteren op daltondoelen op bord in de klas en acties op weekplanning

Leerkrachtniveau

Dalton spiegel: gesprekskaarten en invullijst

Toen wij aanwezig waren bij het 90 jarig bestaan van de Nederlandse daltonvereniging werd er een prijs uitgereikt aan een aantal leerkrachten. Er waren twee leerkrachten die de daltonspiegel hadden bedacht en ontwikkeld. Toen hadden wij al interesse om dit instrument in te zetten om te reflecteren op onze daltonvaardigheden binnen ons team.

Tijdens ons bezoek aan de regiobijeenkomst van dalton ZHZ in juni 2023 werd de daltonspiegel kort toegelicht. In kleine groepjes zijn we toen uiteen gegaan om de inzet van de daltonspiegel te bespreken. Hier waren we erg enthousiast over.

Tijdens onze studiedag in september 2023 hebben we met behulp van de daltonspiegel aandacht besteed aan onze daltonvaardigheden als daltonleerkracht en als dalton collega. Eerst zijn collega's in tweetallen in gesprek gegaan met behulp van de gesprekskaarten. Dit leverde al mooie gesprekken op tussen diverse collega's en was vooral de bewustwording bij de collega's zeer merkbaar.

Daarna hebben alle collega's de excel invullijst van de daltonspiegel ingevuld. De spin die daar uit kwam hebben we weer met elkaar besproken en nagedacht over welke acties zij voor zichzelf konden bedenken om mee aan de slag te gaan.

Retrospectives team

Reflecteren op ons eigen handelen was binnen ons team geen vast onderdeel. Natuurlijk werd er tijdens ontwikkel gesprekken wel gesproken over de ontwikkeling van de leerkracht maar dit was vaak maar één of twee keer per jaar.

Binnen het team zijn we veel meer gaan reflecteren door de inzet van retrospectives tijdens onze diverse werksessies. Vanuit Stichting LeerKRACHT wordt aangegeven dat de Retrospective een van de voorwaarden van leerKRACHT is om de methodiek effectief te houden. De Retrospective is een werkvorm waarmee je met een team terugkijkt op een periode van samenwerken en kijkt waar en hoe verbetering mogelijk is. We zetten de retrospective in aan het einde van een thema, aan het einde van het schooljaar en wanneer we een project met elkaar hebben afgerond. Er zijn tientallen (werk)vormen om een retrospective uit te voeren. Variatie is belangrijk om de energie erin te houden. Welke vorm je kiest, hangt af van het doel van de retrospective en hoeveel tijd je hebt.

Op het moment van schrijven hebben we tijdens een schoolcoachbijeenkomst met elkaar weer gekeken naar het effectief inzetten van de retrospectives. Op de LeerKRACHT academie hebben wij toegang tot een groot aantal filmpjes en achtergrond informatie om de aanpak van Stichting LeerKRACHT op de juiste wijze te blijven doen. Hier hebben we gezien dat het effectief is om na een retrospectieve door de leerkrachten acties op te laten schrijven waar ze na de retrospectieve mee aan de slag gaan. Dit hebben we bij thema 1 direct toegepast.

Schoolniveau

Stem van de leerling, de leerlingarena

Wanneer het gaat over reflecteren op schoolniveau hebben we de afgelopen jaren een aantal stappen gezet richting het houden van een leerlingarena. Door de organisatie van een leerlingarena vragen wij aan onze leerlingen om feedback op ons onderwijs. Leraren krijgen inzicht in de huidige situatie en doen met een Leerlingarena inspiratie op hoe zij het onderwijs nog beter kunnen maken. Een leerlingarena is altijd gericht op het thema op het jaarbord. De Leerlingarena geeft leerlingen het gevoel dat ze gehoord worden en dat er iets met hun mening wordt gedaan. Het vergroot hun betrokkenheid bij het verbeteren van het onderwijs.

De eerste keer dat wij een leerlingarena gingen organiseren waren er strenge lockdown regels. Toch hebben we toen geprobeerd om onze leerlingen te vragen om feedback over ons onderwijs. Op dat moment waren we bezig met het verbeterthema begrijpend lezen en leesbeleving. De schoolcoaches hebben de leerlingen toen om feedback hierover gevraagd en hier geluidsopnamen van gemaakt. Dit hebben we aan het team laten horen.

De tweede keer hebben we een leerlingarena georganiseerd rondom het thema rekenen. Bij die leerlingarena waren alleen leerkrachten van de themagroep rekenen aanwezig.

In november dit jaar hebben we voor het eerst een leerlingarena, met 10 leerlingen uit de groepen 4 t/m 8, georganiseerd waar alle teamleden bij aanwezig waren. We waren benieuwd naar wat onze leerlingen hebben gemerkt van de voorbereidingen op de daltonvisitatie en wat zij vinden van ons daltononderwijs. We hebben de leerlingarena goed voorbereid met de leerlingen. Tijdens de leerlingarena zitten de teamleden in een kring om de leerlingen heen. De teamleden mogen niet reageren. Er is één teamlid gespreksleider tijdens de leerlingarena. Het was fantastisch om van onze leerlingen te horen wat ze kunnen vertellen over ons daltononderwijs, wat zij ervan vinden en welke verbeterpunten zij hebben.

Audit

De interne audits zijn een belangrijk instrument binnen de (boven)schoolse kwaliteitszorg dat meer duiding geeft aan onderwijskwaliteit in de praktijk. Als school levert het je waardevolle feedback op van collega's op verschillende kwaliteitsaspecten van jouw school, voor de auditoren is het een leerzaam kijkje in de keuken van een andere school.

Hoe sta je er als school voor en wat doe je hiermee?

Op 28 oktober 2021 heeft er een interne audit plaats gevonden bij ons op school. De uitkomsten hiervan zijn met het team besproken.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Portfolio en portfolio gesprekken

De invoering van het vernieuwde portfolio heeft een duidelijke plek binnen ons onderwijs gekregen. Zowel leerkrachten, ouders en leerlingen zijn inmiddels gewend aan het vernieuwde portfolio en de bijbehorende portfoliogesprekken waarbij de leerlingen hun portfolio presenteren.

Leerkrachten hebben de afgelopen periode met elkaar in iedere groep de trotsmuren verbeterd zodat het trotswerk nog meer zichtbaar is binnen de school.

De leerkrachten hebben met elkaar samengewerkt om de portfoliogesprekken met de leerlingen nog beter voor te bereiden. Tijdens de portfoliogesprekken presenteren onze leerlingen van groep 4 t/m groep 8 hun ontwikkeling, met behulp van de inhoud van het portfolio, van de afgelopen periode en waar ze de komende periode nog mee aan de slag gaan.

Reflecteren op alle niveaus in een cyclus

Wij zijn er trots op dat reflecteren bij ons op school op alle niveaus gebeurt waarbij er cyclisch wordt gewerkt.

Als voorbeeld voor het cyclisch reflecteren op leerlingniveau; Onze leerlingen reflecteren op rekenen leerdoelen via de leerlingdoelenkaart rekenen, wanneer ze moeite hebben met een rekendoel kunnen ze zich hiervoor inschrijven voor extra instructie en kunnen ze ervoor kiezen om te werken aan een oefenweggetje.

Op leerkrachtniveau werken we cyclisch met reflectie doordoor we tussentijds de voortgang van onze doelen meten en door het organiseren van retrospectives zorgen we ervoor dat we bij de voorbereiding van ons nieuwe thema met deze uitkomsten aan de slag gaan.

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Portfolio onderdeel “dit leer ik” onderbouw in ontwikkeling.

Bij de ontwikkeling van een nieuw portfolio voor alle leerlingen hebben we de kleutergroepen meegenomen in de algemene onderdelen zoals het “dit ben ik” formulier en het trotswerk. Bij het onderdeel “dit leer ik” hebben de leerlingen van de kleutergroepen op dit moment weinig inhoud voor in het portfolio. Wanneer we in de toekomst leerlingen vanaf groep 2 zelf hun portfolio willen laten presenteren tijdens het portfoliogesprek heeft dit onderdeel meer nodig.

Bij het onderdeel “dit leer ik” willen we de ontwikkeling van de kleuters ook zichtbaar maken door in het portfolio te laten zien aan welke leerdoelen ze de afgelopen periode hebben gewerkt. Dit willen we laten zien door de leerlingen van groep 1 en 2 opdrachten te laten uitvoeren aan de hand van handelingswijzers waarin ze laten zien in hoeverre ze een bepaald leerdoel beheersen. Op deze manier is het voor de leerlingen ook duidelijk zichtbaar wanneer ze tijdens hun portfoliogesprek iets willen vertellen over wat ze geleerd hebben. De leerkrachten van de groepen 1 en 2 hebben hier al goede ideeën en afspraken over. Volgend schooljaar willen we dit ook verder ontwikkelen voor groep 3.

Daltonspiegel gesprekskaarten en invulijst ieder schooljaar inzetten

Om te blijven reflecteren op ons handelen als dalton leerkracht en daltoncollega willen we de gesprekskaarten en de invulijst van de daltonspiegel jaarlijks inzetten. Het geeft onze leerkrachten jaarlijks een moment van bewustwording op zijn of haar rol als daltonleerkracht en als daltoncollega.

Reactie visitatieteam

Het team van Waterland heeft d.m.v. het volgen van de cursus 'LeerKRACHT' en de inzet van de input die daarbij is verkregen een mooie ontwikkeling doorgemaakt m.b.t. de daltonkernwaarde reflectie. Het team loopt daarbij in veel nieuwe ontwikkelingen parallel met de leerlingen. Wat kinderen doen, doen leerkrachten ook; 'Practise what you preach'. Zo houdt het team bordsessies om vernieuwingen te implementeren, gevoelens te bespreken, de dag/week door te nemen, afspraken vast te leggen, e.d. Dit zien we op leerling niveau op dezelfde manier gebeuren. Kinderen kunnen ook goed aan ons vertellen waarom dit zo gebeurt.

In alle groepen zien we de reflectiedobbelstenen en de pot met reflectiekaartjes. En in de portfolio's van de leerlingen wordt gereflecteerd op het werk dat ze doen. Dit gaat vooral over de leerdoelen de daltondoelen en de planning die de kinderen hanteren. Er wordt veel gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen, die uitnodigen tot reflectie op het leerproces van de ander en zichzelf. Kinderen laten zien dat ze gewend zijn om hiermee te werken. Een mooie vorm van reflectie zien wij in de 'Arena'. Hier praten de leerlingen van de leerlingenraad o.l.v. een leerkracht over diverse thema's, die op school spelen. Het team van de school zit hier in een kring om heen en luistert. De feedback die hieruit komt wordt gebruikt bij de ontwikkeling van de school.

Op het eigen handelen van de leerkracht wordt gereflecteerd in het retrospective team. De inzet van stichting LeerKRACHT is goed zichtbaar.

1.5 Effectiviteit / doelmatigheid

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces)

Leerlingniveau

Het werken met de weekplanning en het kwartierenrooster

(Zie beschrijving ontwikkelproces bij kernwaarde zelfstandigheid)

Doordat wij zijn gaan werken met het kwartierenrooster is ervoor gezorgd dat er voor de leerlingen meer duidelijkheid is welke momenten ze op de dag zelfstandig aan het werk kunnen. Hierdoor kunnen ze hun taken beter inplannen waardoor ze hun leertijd efficiënter kunnen benutten.

Bord in de klas en daltondoelen op bord in de klas

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij aanbeveling 2 en bij kernwaarde vrijheid ingebondenheid, verantwoordelijkheid en vertrouwen)

Doordat wij zijn gaan werken met het bord in de klas zijn wij met de leerlingen doelmatig gaan werken aan daltonvaardigheden. De leerlingen leren hierdoor ook haalbare, concrete doelen te stellen.

Aangeboden en gevraagd en inschrijven op instructie

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij aanbeveling 2)

Door de inzet van inschrijven op instructie in de bovenbouw zorgen we ervoor dat de instructie beter wordt afgestemd op de doelgroep waardoor we weer de leertijd efficiënt benutten. Om leerlingen te leren te reflecteren op leerdoelen en te laten zien dat je daar hulp bij kunt krijgen starten we in de middenbouw met “aangeboden en gevraagd”.

Grote groepen werken gedifferentieerd in twee lokalen met extra ondersteuning

Vanwege het lerarentekort heeft onze directie de keuze gemaakt om in bepaalde groepen te gaan werken met een grote “stam groep” die twee lokalen tot zijn beschikking heeft en waarbij extra ondersteuning wordt ingezet. Met name in deze groepen is het gedifferentieerd werken een vast onderdeel geworden. Doordat we wat betreft organisatie en inrichting van de school hebben gekozen voor twee lokalen met extra ondersteuning kunnen we de instructie beter afstemmen op de doelgroep. Voor de inrichting van de groepen 4 en 5 hebben we ook gekozen voor een grote instructiekring. Hierdoor is het geven van (verlengde) instructie ook gemakkelijker te realiseren.

Methode Faqta en schoolbrede projecten

In schooljaar 2022-2023 zijn we gestart met het werken met de methode Faqta, een methode voor vakoverstijgend thematisch onderwijs. Faqta geeft aan: *“Wij vinden het belangrijk dat ieder kind op zijn eigen tempo en niveau kan ontdekken waar hun talent ligt. Leerlingen gaan van kennis naar vaardigheden”*

Doordat wij thematisch en vakoverstijgend werken met de methode Faqta is het lesgeven met Faqta effectief. Leekrachten werken aan een thema waarin verschillende wereldoriëntatie onderwerpen aan worden gekoppeld. De methode Faqta past mooi bij onderwijs vanuit de daltonkernwaarden omdat leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen. Bij diverse opdrachten kunnen samenwerken en op eigen tempo en niveau talenten kunnen ontdekken. Faqta zorgt ook voor een grote afwisseling van leeractiviteiten. Leerlingen maken bijvoorbeeld zelf de keuze hoe ze de leeropbrengsten gaan presenteren. Daarnaast

zorgt het vakoverstijgend thematisch werken ervoor dat wij twee keer per jaar met alle leerlingen werken aan hetzelfde thema binnen onze schoolbrede projecten. Hierdoor wordt er binnen de school veel samengewerkt tussen leerlingen binnen een bouw en door bijvoorbeeld onze maatjesklassen. Ook leerkrachten werken samen aan het project met behulp van ons organisatorisch bord. Iedere leerkracht heeft tijdens het project de keuze voor een taak horende bij de organisatie van het project!

Het werken met het eigen weggetje en oefen weggetje

(ontwikkelproces beschreven zoals bij aanbeveling 1)

In dit verslag hebben we al veel geschreven over ons eigen weggetje en ons oefenweggetje.

Ook bij de kernwaarde effectiviteit en doelmatigheid past ons eigen werk erg goed.

Leerlingen leren om haalbare concrete doelen te stellen. Daarnaast leren ze om heel doelmatig te werken en er is een grote keuze vrijheid om verschillende leeractiviteiten.

Leerlingen kunnen elkaars talenten benutten door samen te werken bij een eigen weggetje of door de talenten van andere leerkrachten in te zetten.

Leerkrachtniveau

Verbeterborden

Door het werken met de verbeterborden werken we doelgericht aan een zelfgekozen thema en is iedere leerkracht op zijn eigen niveau betrokken door de zelf gekozen acties horende bij de doelen op het verbeterbord. Iedere dag samen een beetje beter werkt voor onze school effectief.

Schoolniveau

Aanpak van Stichting LeerKRACHT, concrete doelen bij verbeterthema's

(Ontwikkelproces zoals beschreven bij de tip)

Samen met het team stellen we bij ieder thema haalbare concrete doelen op. Hierdoor werken we bij ieder verbeterthema doelmatig aan de ontwikkeling van ons onderwijs.

Doordat iedere leerkracht zelf kiest voor een verbeterthema zorgen we er ook voor dat we elkaars talenten benutten.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Schoolbrede projecten

Wij zijn trots op het werken met een methode die thematisch en vakoverstijgend is. Door deze methode werken we ieder schooljaar met twee schoolbrede projecten wat fantastisch binnen ons daltononderwijs past. De betrokkenheid tijdens dit schoolbrede thema van Leerlingen, leerkrachten en ouders is enorm. Daarnaast wordt er tijdens zo'n project enorm veel samengewerkt binnen de school.

Aanpak van Stichting LeerKRACHT, concrete doelen bij verbeterthema's

Als het gaat over effectiviteit en doelmatigheid zijn wij wederom enorm trots op onze manier van werken volgens de aanpak van stichting LeerKRACHT. Deze aanpak heeft ervoor gezorgd dat de ontwikkelingen binnens onze school doelmatig gebeuren, waarbij we kijken naar de opbrengsten en waarbij we doelen evalueren.

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Werken vanuit leerdoelen (op de weekplanning)

Door de invoering van de leerlingdoelenkaart rekenen hebben we een eerste stap gezet naar het meer werken vanuit leerdoelen. Hierbij is het inschrijven op instructie en het werken met het oefenweggetje van toegevoegde waarde. Helaas heeft onze weekplanning, zoals deze er op dit moment uit ziet, geen mogelijkheid om de leerdoelen op de weekplanning te implementeren.

De komende periode zullen wij gaan gebruiken om te gaan onderzoeken hoe wij voor de leerlingen kunnen zorgen voor een middel waarin zijn hun werk kunnen plannen maar waarbij ook de leerdoelen een duidelijke plek hebben gekregen.

Daltonvaardigheden bij daltonkernwaarden in doorgaande lijn

Het aanleren van daltonvaardigheden via het bord in de klas moet nog meer een vaste plek krijgen binnen ons onderwijs. Leerkrachten kunnen hierbij nog veel meer van elkaar leren en het is een mooie plek om de daltonvaardigheden nog meer onder de aandacht te brengen. Daarnaast is het belangrijk om de daltonkernwaarden nog meer zichtbaar binnen onze school te maken. Het zou mooi zijn om te laten zien aan bezoekers van onze school hoe de uitwerking per daltonkernwaarde er op Waterland uit ziet. Dit kan ook waardevol zijn voor de PR van onze school ivm het teruglopende leerlingenaantal.

Het geven van effectieve instructie vanuit de daltonkernwaarden

Tijdens verbeterthema 2 van schooljaar 2023-2024 gaan we met het team aan de slag met leerkrachthandelen en het geven van instructie. We gaan met elkaar kijken naar welke instructiemodellen er zijn en welke het beste past bij onze visie op daltononderwijs. Op deze manier willen we een ontwikkeling in gang zetten waarbij we meer gedifferentieerd, effectief instructie gaan geven vanuit de daltonkernwaarden.

Reactie visitatieteam

Het visitatieteam heeft de inloop 's ochtends om 8:20 uur meegemaakt. Dit verloopt zeer ordelijk. Kinderen van de lagere klassen worden door ouders naar het lokaal gebracht, oudere leerlingen lopen er vooral zelfstandig heen. Tien minuten later is een groot deel van de leerlingen al aan het werk en om 8:35 uur is er rust in de school en is iedereen ' bezig'. Het visitatieteam constateert dat de werktijd zeer effectief wordt benut en ziet gedurende de hele dag alleen maar kinderen en leerkrachten die hard aan het werk zijn.

Er wordt in de kleutergroepen gebruik gemaakt van een weekplanning, waar voor groep 2 vijf taken op staan. Kinderen weten precies wat ze moeten doen, kleuren met een magneetje af en zien op het bord of ze hierbij feedback van de juf krijgen en/of ze op hun taak moeten reflecteren met de reflectiedobbelsteen. In de groepen daarboven wordt gewerkt met een 'kwartieren rooster' dat in de groepen zichtbaar voor de klas hangt.

Het visitatieteam ziet op de takenkaart geen leerdoelen, maar alleen de werkjes staan, die gedaan moeten worden. De doelen staan op het whiteboard dat ook voor de klas hangt. Kinderen volgen de instructie van de leerkracht, maar hebben eigenlijk weinig keus om deze instructie over te slaan. Tijdens het taakwerk krijgen kinderen ook individueel uitleg over het werk. Het visitatieteam geeft in aanbeveling 2 aan dat het goed is om afspraken te maken over een model voor 'effectieve' instructie die goed past bij het daltononderwijs van deze

school. De taak is voor bijna alle leerlingen hetzelfde. Het zou goed zijn om hier meer differentiatie aan te brengen, zodat elke leerling een passend aanbod heeft. Dit is opgenomen in aanbeveling 1.

Voor het 'leer- en eigen weggetje' kunnen kinderen zich inschrijven voor extra instructie. Het visitatieteam hoort ook van kinderen dat hier gebruik van wordt gemaakt. We hebben op de dag van de visitatie niet direct gezien hoe dit er in praktijk uitziet.

1.6 Borging als voorwaarde

Wat heb je de afgelopen tijd gedaan? (ontwikkelproces)

Leerlingniveau

Expeditie dalton:

Dit schooljaar hebben we een licentie genomen op de online omgeving van expeditie dalton. Tijdens het werken met de daltondoelen en acties op het bord in de klas werd het boek "Expeditie dalton" steeds meer ingezet. Toen wij merkten dat hier meer behoefte naar was hebben we ook de online omgeving ingezet. Het is fijn dat er een omgeving is waarbij je leerlingen meer kunt leren en laten onderzoeken over de daltonkernwaarden. Hierdoor kunnen we de daltonidentiteit met bijbehorende daltonkernwaarden meer onder de aandacht brengen bij onze leerlingen.

Leerkrachtniveau

Daltonscholing

In goed overleg met de leerkrachten zorgen we voor het juiste moment van de daltonscholing. Het is fijn dat in schooljaar 2021-2022 in totaal 8 teamleden een dalton certificaat hebben mogen halen. In schooljaar 2022-2023 hebben nog eens twee teamleden het certificaat voor daltonleerkracht mogen halen. In dat schooljaar heeft de daltoncoördinator ook haar certificaat tot daltoncoördinator gehaald.

Weekmemo naar ouders/ Waterlandjournaal/ social schools/ website/ social media

We hebben diverse kanalen waarmee we onze ouders informeren. In een weekmemo naar ouders geven de leerkrachten informatie over het onderwijs in de groep en praktische informatie. In het Waterlandjournaal informeren we ouders meer over schoolbrede onderwerpen zoals MR/OR, ons daltononderwijs, de leerlingenraad, portfolio's, koffieochtenden, feesten, enz. De weekmemo en Waterlandjournaal versturen we via social schools. Via de website en social media houden we onze ouders op de hoogte van activiteiten binnen onze school.

Schoolniveau

De kwaliteitskaarten bibliotheek

De kwaliteitskaarten bibliotheek is de plek waar wij al onze afspraken borgen. De kwaliteitskaarten worden gemaakt door de leerkrachten, ze worden binnen de verbinding sessies besproken en waar nodig aangepast. Onze leerkrachten zijn eigenaar van een aantal kwaliteitskaarten. In Planner hebben we een mooi overzicht gemaakt van alle kwaliteitskaarten, de eigenaren en wanneer de kwaliteitskaart moet worden ingebracht in het team.

Daltonhandboek

In het daltonhandboek staat een beschrijving van ons daltononderwijs per kernwaarde. In het daltonhandboek wordt regelmatig verwezen naar kwaliteitskaarten die horen bij het betreffende onderwerp.

Lesbezoek

Bij ons op school komen regelmatig collega's een kijkje nemen in de klas of op lesbezoek. Een lesbezoek kan gedaan worden door collega's waarbij ze een kijkvraag hebben vanuit

een verbeterthema maar de daltoncoördinator, rekencoördinator, IB of directie komen ook regelmatig in de groepen een kijkje nemen. Doordat wij veel bij elkaar op bezoek gaan, is er ook borging van de afspraken in de praktijk.

Organisatie van koffie ochtenden voor ouders

Om de ouders meer betrokken te houden bij onze school organiseren we iedere maand een koffieochtend. Tijdens deze koffieochtend zorgen we dat er één thema centraal staat waarover we de ouders informeren. Zo hebben we dit schooljaar een koffieochtend over ons daltononderwijs gehad verzorgd door onze leerlingenraad. Ook hebben we iemand van de bibliotheek uitgenodigd om iets te vertellen over de activiteiten binnen onze bibliotheek.

Aanwezigheid bij dalton regiobijeenkomsten en daltoncafé

Onze daltoncoördinator is altijd aanwezig bij onze regiobijeenkomsten. Dit zorgt voor verbinding met de regio en geeft inspiratie voor de ontwikkeling van ons daltononderwijs. De uitnodiging van het daltoncafé sturen we altijd door naar het team. Diverse leerkrachten hebben deelgenomen aan de verschillende daltoncafés de afgelopen twee jaar.

Wat is de huidige situatie? Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?

Borging van afspraken in de kwaliteitskaarten bibliotheek

Het werken met de kwaliteitskaarten bibliotheek werkt erg goed. In de Planner app is alle informatie betreffende de kwaliteitskaarten duidelijk terug te vinden. Doordat de kwaliteitskaarten regelmatig tijdens verbindingssessies worden ingebracht blijven de afspraken ook onder de aandacht van de leerkrachten.

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Daltonidentiteit nog meer zichtbaar maken

Daarnaast is het belangrijk om de daltonkernwaarden nog meer zichtbaar binnen onze school te maken. Het zou mooi zijn om te laten zien aan bezoekers van onze school hoe de uitwerking per daltonkernwaarde er op Waterland uit ziet. Dit kan ook waardevol zijn voor de PR van onze school ivm het teruglopende leerlingenaantal.

Daltonscholing

Er zijn nog 6 teamleden die geen dalton cetrificaat hebben. Met deze teamleden maken we afspraken over wanneer zij welke daltonopleiding willen gaan volgen

---

Reactie visitatieteam

In het visitatieverslag geeft de school aan hoe borging is geregeld. Alles wat het visitatieteam daarin leest, zien/horen wij ook terug in de praktijk en in de verschillende gesprekken. Een mooi voorbeeld van borging dat we niet in het verslag teruglezen, zijn de 'bordsessies' voor zowel het team, als de leerlingen. Het team laat daarmee zien dat kinderen het juiste voorbeeld krijgen op de kernwaarden reflectie, samenwerken en verantwoordelijkheid. Practise what you preach. Mogelijk zou het waardevol zijn om een daltonleerlijn te schetsen, zodat leerkrachten en kinderen weten wat van hen in welk leerjaar wordt verwacht.

2 Ontwikkelvermogen

Parels van daltonbasisschool Waterland

- Eigen werk op talent en eigenwerk op hiaat d.m.v. eigen weggetje en oefenweggetje.
- Portfolio met bijbehorende portfoliogesprekken
- Samenwerking team volgens de aanpak van Stichting LeerKRACHT.
- Samenwerking met andere daltonbasisscholen en een middelbare daltonschool.
- Start met daltonkernwaarden aanleren door daltondoelen op bord in de klas

---

Ontwikkel- en onderzoeksvragen van daltonbasisschool Waterland

- Het ontwikkelen van een planning voor leerlingen en leerkrachten waarbij er ruimte is om te werken vanuit leerdoelen voor verschillende vakgebieden.
- Vanuit de ontwikkeling van een vernieuwde planning is het van belang dat we een opbouw maken voor de midden- en bovenbouw waarbij de leerdoelen worden uitgezet in het werken met periode taken.
- Verder ontwikkelen van een duidelijke leerlijn daltonkernwaarden en deze in doorgaande lijn op het bord in de klas aanbieden en zichtbaar maken binnen de school.

Onze verwachting van de uitslag van de visitatie

De afgelopen jaren hebben wij samen met ons team grote stappen gezet in onze daltonontwikkeling. Zowel op leerling-, leerkracht- als schoolniveau hebben we laten zien dat we werken vanuit de daltonkernwaarden. Onze verwachting van deze visitatie is positief.

Waar staat onze school bij de volgende visitatie?

Bij de volgende visitatie werken wij met een vernieuwde planning voor zowel leerkrachten als leerlingen waarbij de leerdoelen voor verschillende vakgebieden een duidelijke plek hebben gekregen. Leerkrachten geven gedifferentieerd, effectief instructie vanuit de daltonkernwaarden. Binnen de school zijn de daltonkernwaarden in doorgaande lijn nog meer zichtbaar voor leerlingen en ouders.

Reactie visitatieteam

De inzet van stichting LeerKRACHT, de schoolbrede cursus die het team volgt, heeft het team goed geholpen bij sturing richting de toekomst. De directie en het team weten welke richting ze uitgaan, hebben ambities en weten waar ze staan in hun ontwikkeling. Afspraken komen democratisch tot stand, de verantwoordelijkheid ligt laag in de organisatie. Eerder

was er sprake van een 'top-downcultuur'. Daar is al enkele jaren geleden afscheid van genomen. Stichting LeerKRACHT heeft hier bijgedragen aan een brede verantwoordelijkheid voor de school en de ontwikkeling die kinderen doormaken. Alle gremia (bestuur, ouders, team, leerlingen) bevestigen dit in onze gesprekken.

3. Gedeeld eigenaarschap

Gesprekken met:

Leerlingen van onze leerlingenraad

De visitatiecommissie gaat in gesprek met de leerlingen van de leerlingenraad:

Melanie (groep 6), Ryshaan (groep 6), Amani (groep 7), Dendé (groep 7), Mila (groep 7), Sena (groep 7), Sietske (groep 8), Tommen (groep 8). Een enthousiaste groep kinderen die graag willen vertellen. Er is een heldere structuur voor de bijeenkomsten (vergaderingen) en ieder kind weet daar goed over te vertellen. De raad wordt geleid door de daltoncoördinator.

Op de vraag hoe de kinderen in de leerlingenraad kunnen komen, krijgen we geen direct en eensluidend antwoord. Het lijkt erop dat ze éénmaal in de raad, er alleen uit gaan, als ze het niet meer leuk vinden. Ze kunnen wel vertellen dat ze een presentatie in de klas hebben gehouden, voordat de groep heeft gestemd. Er wordt niet heel duidelijk verteld wat de raad heeft bereikt en wat ze nog willen bereiken.

Een mooie ontwikkeling is de 'leerling arena'. Hierover zijn de kinderen enthousiast. Op zo'n moment zit de leerlingenraad in het midden, met alle leerkrachten eromheen. Eén leerkracht leidt het gesprek en de rest van het schoolteam luistert. We zien in teamkamer een foto van zo'n moment. We hebben geen voorbeelden gehoord van resultaten van deze sessies.

De leerlingenraad geeft aan dat ze het fijn vinden op Waterland en geven de school het rapportcijfer 9.

Ouders

De visitatiecommissie spreekt 6 ouders, 4 MR leden en 2 'gewone' ouders. Ze zijn allemaal heel tevreden over de school. Enkele ouders hebben kinderen die al langere tijd op Waterland zitten. Ze hebben allemaal bewust gekozen voor daltononderwijs. Op onze vraag waarom specifiek voor deze school, geeft één vader aan dat hij het heel fijn vond dat de rondleiding door leerlingen werd verzorgd. "Geen verkooppraatje van de directeur, maar een open en eerlijk gesprek." Die openheid van de school wordt ook regelmatig genoemd door de ouders.

Op de vraag hoe ze dalton in hun kind herkennen, noemen ouders het plannen, het maken van eigen keuzes, verantwoordelijkheid en reflecteren (in het portfolio).

Ouders geven aan goed betrokken te worden bij het onderwijsleerproces van hun kind. Ze vinden de portfoliogesprekken erg leuk en zinvol (zouden wel wat langer mogen). De koffieochtenden worden genoemd als zeer positief. Ook de contacten met de leerkrachten worden genoemd en gewaardeerd. Iedereen maakt altijd tijd, als er een vraag bij ouders is.

De ouders zien het team als dynamisch, enthousiast en professioneel. Ze geven aan dat de sfeer binnen het team goed is. Op onze vraag wat er verbeterd zou kunnen worden op

Waterland, volgt een lange stilte. Eén vader zegt dat het fijn is dat de communicatie met ouders sterk is verbeterd.

Medewerkers

Tijdens de visitatie dag is er op verschillende momenten de gelegenheid om met de teamleden in gesprek te gaan. In de ochtend tussen 8:00-8:20 uur zijn de teamleden in de teamkamer aanwezig om samen met het visitatieteam koffie/thee te drinken. Tijdens de lunch tussen 12:15 -12:45 uur proberen zoveel mogelijk collega's in de teamkamer te lunchen. Vanwege het continuooster is het niet voor alle collega's mogelijk om in de teamkamer te komen lunchen.

Leerkrachten zijn blij om op Waterland te werken. Iedereen staat voor elkaar klaar en de school wordt met elkaar gedragen. Je ziet dat leerkrachten achter het daltononderwijs staan. De omslag naar het werken met Stichting LeerKRACHT heeft ervoor gezorgd dat de schoolontwikkeling met elkaar wordt gedragen. Je ziet dan ook dat iedereen hierin een actieve bijdrage levert.

Schoolleiding en daltoncoördinator(en)

Wendy (directeur) en Wendelien (daltoncoördinator) houden de ontwikkeling van Waterland nauwlettend in de gaten. Ze zijn in staat het team te activeren waar nodig en weten het team dusdanig aan te sturen dat de schoolontwikkeling met elkaar wordt gedragen. Dit zien we in de ontwikkeling van het daltononderwijs terug, maar ook in andere ontwikkelingen. Samen met het team is de daltonvisitatie goed voorbereid en zijn zij klaar om te horen waar ontwikkelpunten liggen. In het visitatieverslag is duidelijk aangegeven, waar zij denken dat de ontwikkelpunten liggen.

Bestuurder(s)

Waterland valt onder het schoolbestuur De Haagse Scholen. Binnen de stichting zijn drie andere daltonbasisscholen. Nicole Visser, bovenschools directeur, heeft verschillende vernieuwingsscholen in haar portefeuille. Deze werken op verschillende momenten in het jaar samen.

Nicole ziet dat de school de afgelopen jaren een cultuuromslag heeft ondergaan. Waar er vroeger vanuit directie meer top-downbeleid was, heeft het team steeds meer een stem gekregen. Ook in het bestuur zie je deze omslag steeds meer.

Het bestuur draagt het daltononderwijs een warm hart toe. Waterland wordt ook regelmatig bij andere scholen als voorbeeld genoemd als het gaat om ontwikkelingen, zoals de portfoliogesprekken of Stichting LeerKRACHT.

De opbrengsten van de school zijn een tijdje wat minder geweest. Dat gaat nu weer de goede kant op. School heeft gekeken wat zij kunnen doen om deze opbrengsten beter te krijgen en hebben hier altijd het daltononderwijs als uitgangspunt genomen.

Beoordeling

		V/O
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*	V
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen	V
2	Zelfstandigheid	V
3	Samenwerking	V
4	Reflectie	V
5	Effectiviteit – doelmatigheid	V

Waardering

Daltonbasisschool Waterland biedt op alle daltonkernwaarden goed daltononderwijs. Het team, de kinderen en hun ouders en het bestuur spreken hun waardering uit over de school. Het visitatieteam heeft een school in ontwikkeling gezien, die de afgelopen jaren enkele mooie projecten heeft opgezet en diverse vernieuwingen heeft geïmplementeerd.

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Eerste licentie toekennen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde
	Geen eerste licentie toekennen, over twee jaar opnieuw visitatie voor licentie toekennen	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor de komende periode* verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

*Licentie verlenging voor 5 jaar (DKC/PO)

Aanbevelingen

	Omschrijving
1	Maak een eerste stap om leerdoelen centraal in de weekplanning te stellen en breng meer differentiatie aan in het onderwijsaanbod.
2	Ga op zoek naar een instructiemodel, waarbij iedere leerling op eigen niveau keuzes kan maken.
3	
4	
5	

Slotopmerking visitatieteam

Het visitatieteam heeft een aangename en leerzame dag op Waterland gehad. Wij hebben gezien dat het team van de school hard werkt aan het daltononderwijs en met hulp van stichting LeerKRACHT een zeer positieve slag heeft gemaakt in professionalisering. Het team geeft duidelijk aan zich te willen blijven ontwikkelen. De samenwerking met drie andere daltonscholen is een voorrecht waar Waterland goed gebruik van maakt.

Het visitatieteam heeft gezien dat Waterland een school is, die doet wat ze belooft en dit ook op de goede manier borgt. Ook de leerlingen van Waterland én hun ouders zijn enthousiast over de school.

Wij, het visitatieteam, bedanken de school voor de hartelijke ontvangst, de heerlijke lunch en de leerzame dag en wensen het team van Waterland veel succes bij de komende ontwikkelingen binnen de school.

Slotopmerking school

Wij willen het visitatieteam nogmaals bedanken voor het bezoek aan onze school. We hebben genoten van de visitatiedag en zijn erg blij met de reacties van het visitatieteam op de ontwikkelingen van ons daltononderwijs van de afgelopen periode. We zijn enorm trots op de ontwikkelingen die ons team heeft neergezet en zijn blij dat de bezoekers dit ook duidelijk terug zien bij ons op school.

Wij kunnen ons goed vinden in de aanbevelingen die we hebben gekregen. Inmiddels is de eerste stap in de zoektocht naar “ons” instructiemodel al door het team gezet. Wij hebben er alle vertrouwen in dat wij de aanbevelingen binnen ons daltononderwijs kunnen implementeren. Onze professionele leercultuur geïnspireerd op de werkwijze van Stichting LeerKRACHT zal ons hierbij ondersteunen.

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

Naam	Functie	Handtekening	Datum
	Directeur	Akkoord	27 maart 2024
	Leidinggevende opvang (indien van toepassing)		
	Visitatievoorzitter	Akkoord	02 april 2024

Voor de verdere procedure: zie handleiding '[Daltonschool worden en blijven](#)'.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

(denk aan: actieplan, tijdpad, uitvoerenden, scholing, externe ondersteuning)

Aanbeveling 1:

Maak een eerste stap om leerdoelen centraal in de weekplanning te stellen en breng meer differentiatie aan in het onderwijsaanbod.

Schooljaar	Doel/actie	Wie	Scholing/externe ondersteuning
2024-2025	Leerlijnen rekenen/taal spelling uiteenzetten en duidelijk voor lln en lkr	Team Waterland	Onderzoek naar leerlijnen
2024-2025	Leerdoelen centraal stellen binnen ons onderwijs. Leerdoelen zichtbaar in de klas en waar mogelijk op de weekplanning.	Team Waterland	
2024-2025	Onderzoeken mogelijkheden (digitale) weekplanning waarbij leerdoelen centraal staan.	Dalton coördinator en team Waterland	Scholenbezoek daltonscholen waarbij wij letten op verschillende vormen van weekplanningen waarbij leerdoelen centraal staan
2024-2025	Doelenkaarten ontwikkelen voor spelling	Dalton coördinator Taal coördinator	
2025-2026	Doelenkaarten ontwikkelen voor taal	Team Waterland	
2025-2026	Implementeren vernieuwde weekplanning	Team Waterland	
2026-2027	Differentiatie aanbrenge in verwerking op de weekplanning.	Team waterland	

Aanbeveling 2:

Ga op zoek naar een instructiemodel, waarbij iedere leerling op eigen niveau keuzes kan maken.

Schooljaar	Doel/actie	Wie	Scholing/ externe ondersteuning
2023-2024	Oriëntatie op passend instructiemodel voor Waterland	Team Waterland	Professionaliseringsmiddag bestuur Haagse hogeschool
2023-2024	Stem van de leerling op instructie op Waterland	Leerlingen en team Waterland	Stichting Leerkracht academie
2024-2025	Keuze voor een instructiemodel en deze passend maken bij het daltononderwijs op Waterland	Team Waterland	Scholen bezoek dalton scholen waarbij we letten op instructiemodel op een dalton school.
2024-2025	Aan de slag met instructiemodel Waterland	Team Waterland	Doorloopjes.nl raadplegen voor inspiratie voor instructiefases.
2025-2026	Reflecteren op inzet instructiemodel Waterland	Team Waterland	Lesbezoek en feedback teamleden
2026-2027	Feedback leerlingen vragen op instructiemodel en het maken van eigen keuzes op eigen niveau	Leerlingen Waterland	Het organiseren van een Leerling arena volgens de academie van Stichting LeerKRACHT.